

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

Θέμα διπλωματικής εργασίας:

*«Η εποπτεία των κεφαλαιακών
απαιτήσεων των ασφαλιστικών
εταιρειών»*

Φοιτήτρια

Ειρήνη Δ. Κανελλοπούλου

Επιβλέπων Καθηγητής

Ιωάννης Λ. Φίλος

Αθήνα

Μάιος 2009

Πρόλογος

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η θεωρητική παρουσίαση των βασικών αρχών και απαιτήσεων που ορίζει το νέο σύστημα εποπτείας και φερεγγυότητας Solvency II, για τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος προέκυψε:

1. από τις συνεχείς και ραγδαίες εξελίξεις που συντελούνται στον κλάδο των ασφαλίσεων τα τελευταία χρόνια,
2. από το γεγονός ότι, η ιδιωτική ασφάλιση στην Ελλάδα αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη δεδομένη χρονική συγκυρία, ενισχύοντας το ρόλο της ως συμπληρωματικής της κοινωνικής ασφάλισης συνεπεία των παρεμβάσεων και αλλαγών στο ασφαλιστικό σύστημα, δημιουργώντας κατ' επέκταση τις προϋποθέσεις και τα περιθώρια για σημαντική περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου στα επόμενα χρόνια,
3. από το ότι εμπίπτει στο πεδίο ενδιαφέροντος του μεταπτυχιακού προγράμματος η διερεύνηση θεμάτων διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου.

Προσέγγιση. Η διεξαγωγή της συγκεκριμένης εργασίας στηρίχθηκε κυρίως στην κοινοτική νομοθεσία, καθώς επίσης και σε μελέτες που υλοποιήθηκαν από φορείς που συμμετείχαν στις διαβουλεύσεις για τη δημιουργία του νέου αυτού συστήματος εποπτείας και συγκεκριμένα του CEA (Insurers of Europe) και CEIOPS (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων). Δεδομένης της περιορισμένης σχετικής βιβλιογραφίας, σημαντική πηγή συλλογής στοιχείων αποτέλεσε σεμιναριακό υλικό του Ελληνικού Ινστιτούτου Ασφαλιστικών Σπουδών (ΕΙΑΣ), καθώς και της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδας (Ε.Α.Ε.Ε.).

Συμπεράσματα. Στη συγκεκριμένη μελέτη γίνεται εκτενής περιγραφή των βασικών αρχών και απαιτήσεων που προβλέπει για τους ασφαλιστικούς οργανισμούς το νέο σύστημα εποπτείας και φερεγγυότητας Solvency II, καθώς και των στόχων που εξυπηρετεί.

Με μια σύντομη αναφορά στα προβλεπόμενα από το ισχύον σύστημα φερεγγυότητας solvency I, επιχειρείται η κατανόηση των αδυναμιών του, οι οποίες αποτελούν και τους λόγους που οδήγησαν στην ανάγκη αναθεώρησής του. Τέλος, ακολουθεί σύγκριση των δύο συστημάτων και η διεξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τα οφέλη και τις επιπτώσεις για τους εμπλεκόμενους φορείς από το προωθούμενο καθεστώς. Τα βασικότερα από αυτά συνοψίζονται στα εξής:

1. Το Solvency II κινείται προς την κατεύθυνση του ανασχεδιασμού στον τρόπο λειτουργίας των ασφαλιστικών εταιρειών στους τομείς της κεφαλαιακής επάρκειας, της επενδυτικής πολιτικής, των διαδικασιών ελέγχου και ανάληψης κινδύνου. Το νέο πλαίσιο φιλοδοξεί να αλλάξει τη νομοθεσία σχετικά με τη φερεγγυότητα και την κεφαλαιακή επάρκεια των ασφαλιστικών εταιρειών. Ζητούμενο είναι η καθιέρωση ενός συστήματος που θα μειώνει τις πιθανότητες κατάρρευσης μιας ασφαλιστικής εταιρείας, προσφέροντας παράλληλα ένα υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης σε ό,τι έχει να κάνει με την κάλυψη των υποχρεώσεων απέναντι στους πελάτες της.
2. Το Solvency II θα έχει ως αποτέλεσμα να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην υγιή διαχείριση των κινδύνων και σε αυστηρούς εσωτερικούς ελέγχους. Η ευθύνη για την χρηματοοικονομική ευρωστία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων θα μετατοπιστεί σταθερά στην διοίκησή τους, όπου και ανήκει. Οι ασφαλιστές θα διαθέτουν μεγαλύτερη ελευθερία – δηλ. θα κληθούν να συμμορφώνονται με αρχές υγιούς διοίκησης παρά με αυθαίρετους κανόνες. Οι ρυθμιστικές απαιτήσεις θα ευθυγραμμιστούν με την πρακτική στον κλάδο και οι ασφαλιστές θα ανταμειφθούν για την εισαγωγή συστημάτων διαχείρισης των κινδύνων και των ιδίων κεφαλαίων τους που θα ταιριάζουν καλύτερα στις ανάγκες και στο συνολικό προφίλ του κινδύνου. Σε αντιστάθμισμα, θα υπόκεινται σε ενισχυμένη προληπτική εποπτεία. Με το νέο καθεστώς θα ενισχυθεί επίσης η διαφάνεια και η καλύτερη ενημέρωση του κοινού. Οι ασφαλιστές που εφαρμόζουν τις βέλτιστες πρακτικές θα ανταμειφθούν περαιτέρω από τους επενδυτές, τους

παράγοντες της αγοράς και τους καταναλωτές.

3. Το βασικό πλεονέκτημα για τους καταναλωτές είναι το επαρκές επίπεδο προστασίας απέναντι σε πιθανή αφερεγγυότητα της εταιρίας με την οποία συνεργάζονται, δεδομένου ότι η εταιρία διασφαλίζει ότι το κεφάλαιο που διατηρεί είναι ανάλογο των κινδύνων που αναλαμβάνει.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	i
Περιεχόμενα	vi
Κατάλογος Σχημάτων	vii
Κατάλογος Πινάκων	viii
1 Εισαγωγή	1
2 Ιστορική αναδρομή	4
2.1 Εισαγωγή	4
2.2 Solvency I	6
2.2.1 Ασφαλίσεις ζημιών	6
2.2.2 Ασφαλίσεις ζωής	7
2.3 Αδυναμίες του Solvency I	8
3 Solvency II	12
3.1 Εισαγωγή	12
3.2 Χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης Solvency II	14
4 Πλαίσιο διαβούλευσης για το Solvency II	16
4.1 Εισαγωγή	16
4.2 Ανάλυση	18
4.2.1 Γενικά χαρακτηριστικά	19
4.2.2 Πρότυπα Αποτίμησης	20
4.2.3 Στόχος πλαισίου	22

5	Κίνδυνοι	24
5.1	Εισαγωγή	24
5.2	Η έννοια του κινδύνου	25
5.3	Είδη κινδύνων	25
5.4	Μέτρηση κινδύνων	27
5.5	Διασπορά κινδύνου	27
5.6	Συγκέντρωση και συσσώρευση κινδύνων	28
5.7	Τεχνικές μείωσης κινδύνων	28
6	Η δομή του Solvency II	30
6.1	Εισαγωγή	30
6.2	Πυλώνας I – Ποσοτικές απαιτήσεις	32
6.2.1	Τεχνικά αποθεματικά	32
6.2.2	Επενδύσεις	34
6.2.3	Αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	36
6.2.4	Κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας	36
6.2.4.1	Απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας – SCR	37
6.2.4.2	Μέθοδοι υπολογισμού SCR	38
6.2.4.2.1	Τυποποιημένη μέθοδος	38
6.2.4.2.2	Εσωτερικά μοντέλα	39
6.2.4.2.3	Μερικώς εσωτερικά μοντέλα	40
6.2.4.3	Σύγκριση των μεθόδων υπολογισμού του SCR	41
6.2.5	Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις – MCR	43
6.2.6	Συμπέρασμα	43
6.3	Πυλώνας II – Ποιοτικές απαιτήσεις και εποπτεία	45
6.3.1	Βασικός στόχος εποπτείας	47
6.3.2	Γενικές αρχές εποπτείας	47
6.3.3	Διαδικασία εποπτικής εξέτασης	50
6.3.4	Εποπτικές εξουσίες	50
6.3.5	Προσθήκη κεφαλαίων	52
6.3.6	Εποπτεία ομίλων	53
6.3.7	Ποιοτικές απαιτήσεις	54
6.3.8	Απαιτήσεις διακυβέρνησης κατά το Solvency II	55

6.3.8.1	Σύστημα Εσωτερικού ελέγχου	56
6.3.8.2	Διαχείριση κινδύνων	56
6.3.8.3	Αναλογιστική λειτουργία	57
6.3.8.4	Υπηρεσία Εσωτερικού ελέγχου	57
6.3.8.5	Υπηρεσία κανονιστικής συμμόρφωσης	58
6.3.9	Αξιολόγηση κινδύνου και φερεγγυότητας από τις ίδιες τις επι- χειρήσεις (ORSA)	59
6.4	Πυλώνας III – Εποπτική αναφορά και δημοσιοποίηση	59
6.4.1	Εποπτική αναφορά	60
6.4.2	Δημοσιοποίηση	61
7	Σύγκριση Solvency I με Solvency II	63
8	Γενικά συμπεράσματα	67
	Επίλογος	71
	Βιβλιογραφία	73

Κατάλογος σχημάτων

2.1	Μετάβαση από το Solvency I στο Solvency II. Πηγή:Towers Perrin . . .	10
3.1	Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής Solvency II	15
5.1	Διάγραμμα απεικόνισης VaR και TailVar	27
6.1	Σύνοψη προτεινόμενου πλαισίου	44
6.2	Σύνολο κεφαλαιακών απαιτήσεων Πυλώνα I.Πηγή:GDV	45

Κατάλογος πινάκων

3.1	Solvency II – Προσέγγιση Lamfalussy. Πηγή:CEA	14
6.1	Πιθανές ενέργειες των Εποπτικών αρχών κατά τον CEA.	48
7.1	Σύγκριση των Solvency I και Solvency II	66

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Η ασφαλιστική βιομηχανία συμβάλλει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή κάθε χώρας με ποικίλους τρόπους. Σε μακροοικονομικό επίπεδο, ενισχύει την αποδοτικότητα και την αξιοπιστία της οικονομίας μέσω μηχανισμών μεταφοράς των κινδύνων. Σε μικροοικονομικό επίπεδο, φέρνει οφέλη σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής.

Εν συντομία, η ιδιωτική ασφάλιση στηρίζει την οικονομία με την αποκατάσταση των ζημιών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, να περιορίζεται η σοβαρή διατάραξη των οικονομικών, επιχειρηματικών, επαγγελματικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Με τη μετάθεση των κινδύνων στην ασφάλιση ενδυναμώνεται η ανανεωτική ικανότητα της οικονομίας και ενθαρρύνονται οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Επιπλέον, η ιδιωτική ασφάλιση δημιουργεί αποταμιεύσεις μέσω των ασφαλιστρών που συγκεντρώνουν οι ασφαλιστικοί φορείς προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που αναλαμβάνουν. Τα αποταμιευμένα κεφάλαια που συσσωρεύονται, διατίθενται στην οικονομία δημιουργώντας έτσι μια ισχυρή και υγιή εθνική χρηματαγορά. Ο μηχανισμός της ιδιωτικής ασφάλισης, επομένως, με τη συγκέντρωση αποθεμάτων και κεφαλαίων, συμβάλλει στη σταθερή και πιο αξιόπιστη πηγή πόρων στη διάθεση της οικονομίας.

Συνέπεια της δημιουργίας αποταμιευτικών κεφαλαίων είναι η ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων που, με τη σειρά τους συμβάλλουν στην ανάπτυξη και ισχυροποίηση της οικονομίας και την αύξηση του ΑΕΠ. Οι ασφαλιστικοί φορείς αναλαμβάνουν την επένδυση των διαθέσιμων, είτε με τη μορφή δανεισμού σε επιχειρήσεις είτε διοχετεύοντας τα σε άλλες εναλλακτικού τύπου επενδύσεις.

Με τις σημερινές συνθήκες της παγκοσμιοποίησης και του οξύτατου ανταγωνι-

σμού είναι σαφές ότι οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες - και ιδιαίτερα οι καινοτόμες και κατά συνέπεια οι πλέον ριψοκίνδυνες- θα ήταν πολύ λιγότερες, αν οι επιχειρηματίες δεν είχαν το προστατευτικό δίκτυο των ασφαλειών.

Πολλαπλά είναι, επίσης, και τα οφέλη της κοινωνίας από την ασφάλιση. Η μεγαλύτερη κοινωνική προσφορά της ασφάλισης πηγάζει από τη συμβολή της στη μείωση των οικονομικών συνεπειών, που προκύπτουν από τους επερχόμενους κινδύνους. Έτσι βοηθά τους καταναλωτές να ελαχιστοποιήσουν τον οικονομικό κίνδυνο που διατρέχουν από απροσδόκητα και ανεπιθύμητα μελλοντικά γεγονότα, οργανώνοντας τις επιχειρήσεις τους και τις ζωές τους με τη μεγαλύτερη δυνατή βεβαιότητα.

Η ιδιωτική ασφάλιση μπορεί να λειτουργήσει ως συμπληρωματική της κοινωνικής ασφάλισης, παρέχοντας μεγαλύτερη εξασφάλιση στα άτομα και ανακουφίζοντας παράλληλα το δημοσιονομικό σύστημα σε πολλές χώρες. Με αυτό τον τρόπο συντείνει στην αναβάθμιση των παροχών της κοινωνικής ασφάλισης.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ασφάλιση συγκεντρώνει συνεχώς κεφάλαια, τα οποία επενδύονται σε ιδιωτικούς και κοινωνικούς φορείς δημιουργώντας πηγές χρηματοδότησης έργων προστασίας του περιβάλλοντος ή κοινωφελών σκοπών (κατασκευή σχολείων, νοσοκομείων κ.ά.)

Το σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από την ενοποίηση, την απελευθέρωση, την απορρύθμιση των αγορών, αλλά και την εισαγωγή νέων και πολύπλοκων χρηματοοικονομικών εργαλείων. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, οι ασφαλιστικοί οργανισμοί καλούνται να διαχειριστούν τις διάφορες μορφές του οικονομικού κινδύνου, ούτως ώστε να διασφαλίσουν την εξυπηρέτηση των ασφαλιστικών τους υποχρεώσεων.

Λόγω της κεφαλαιώδους σημασίας που έχει για τις εθνικές οικονομίες ο κλάδος των ασφαλιστικών εταιριών, γίνεται μια συνεχής προσπάθεια σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο που θα λαμβάνει περισσότερο υπόψη και θα ποσοτικοποιεί τους αναλαμβανόμενους μελλοντικούς κινδύνους του χρηματοοικονομικού συστήματος.

Το προτεινόμενο καθεστώς με την ονομασία Φερεγγυότητα II (Solvency II), θα θεσπίσει απαιτήσεις φερεγγυότητας που θα πρέπει να πληρούν οι ασφαλιστές και θα επανεξετάσει συνολικά την οικονομική κατάσταση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Το solvency II φιλοδοξεί να εντείνει την οικονομική σταθερότητα και την αξιο-

πιστία της ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς. Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να ωφεληθούν τόσο η ανταγωνιστικότητα του συνολικού ευρωπαϊκού ασφαλιστικού κλάδου, καθώς και των μεμονωμένων ασφαλιστών, όσο και οι καταναλωτές από άποψη ασφάλειας. Η αξιοπιστία των ασφαλιστικών αγορών είναι καίριας σημασίας για τον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κεφάλαιο 2

Ιστορική αναδρομή

2.1 Εισαγωγή

Το τρέχον νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των ασφαλιστικών κινδύνων έχει τις ρίζες του στη δεκαετία του '70, όταν για πρώτη φορά καθορίστηκαν απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις με συγκεκριμένο περιθώριο φερεγγυότητας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας ως στόχο τη δημιουργία μιας ενιαίας ασφαλιστικής αγοράς και εξασφαλίζοντας παράλληλα ένα επαρκές επίπεδο προστασίας των καταναλωτών, κατευθύνθηκε προς την ανάπτυξη του αναγκαίου νομοθετικού πλαισίου για την υλοποίησή του. Η απαίτηση περιθωρίου φερεγγυότητας αποτελούσε ένα από τα σημαντικότερα σημεία της ευρωπαϊκής εναρμόνισης του τομέα των ασφαλίσεων και για το λόγο αυτό καθιερώθηκε ήδη από τις πρώτες οδηγίες.

Επιγραμματικά, το 1973 και το 1979, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε δύο οδηγίες (73/239/EEC και 79/267/EEC αντίστοιχα), στις οποίες κρινόταν απαραίτητη η δημιουργία ενός κεφαλαιακού περιθωρίου φερεγγυότητας ενάντια σε απρόβλεπτα γεγονότα, που η ασφαλιστική αγορά ενδεχομένως να αντιμετωπίζει.

Σημαντικό, όμως, βήμα προς την ολοκλήρωση της αγοράς, συνετελέσθη στη δεκαετία του '90, όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε τις οδηγίες τρίτης γενιάς.

Ειδικότερα, το 1992 με τις οδηγίες 92/49/EEC - Ασφαλίσεις Ζημιών και 92/96/EEC - Ασφαλίσεις Ζωής, καθιέρωσε το λεγόμενο "σύστημα του διαβατηρίου E.E.". Σύμφωνα με αυτό, η πρόσβαση στην ασφαλιστική δραστηριότητα και η άσκησή της θα εξαρτώνται εφεξής από τη χορήγηση ενιαίας διοικητικής άδειας από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους με ισχύ σε όλες τις χώρες της Κοινότητας.

Επίσης, προβλεπόταν η κατάργηση των προϊόντικών ελέγχων. Τα κράτη μέλη θα στερούνταν πλέον το δικαίωμα να επιβάλλουν διατάξεις με τις οποίες θα απαιτείται η προηγούμενη έγκριση ή η συστηματική κοινοποίηση των γενικών και ειδικών όρων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, των τιμολογίων και άλλων εντύπων, που η επιχείρηση προτίθεται να χρησιμοποιήσει στις σχέσεις της με τους αντισυμβαλλομένους.

Ρυθμίστηκαν, επίσης, ζητήματα αναφορικά με την εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Την ευθύνη για την εποπτεία της σταθερότητας της χρηματοοικονομικής κατάστασης της ασφαλιστικής επιχείρησης, ιδίως όσον αφορά τη φερεγγυότητά της και τη σύσταση επαρκών τεχνικών αποθεματικών, θα αναλάμβαναν εφεξής οι αρμόδιες αρχές του κράτους-μέλους καταγωγής της επιχείρησης.

Σημειώνεται ότι οι παραπάνω οδηγίες, παρά το γεγονός ότι δεν τροποποίησαν τα απαιτούμενα περιθώρια φερεγγυότητας, υπογράμμιζαν – ωστόσο – την ανάγκη μεταγενέστερης εναρμόνισής τους.

Εν συνεχεία, το 1994 συστήνεται η Επιτροπή των Εποπτικών Αρχών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την προεδρία του Helmut Muller. Η Επιτροπή αυτή εκπόνησε τον Απρίλιο του 1997 μία έκθεση σχετικά με τη φερεγγυότητα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, γνωστή ως “έκθεση Muller”. Σε αυτήν την έκθεση στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διατύπωση της τελικής έκθεσής της, τον Ιούλιο του 1997, ώστε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ενδεχομένως ανάγκη βελτίωσης του περιθωρίου φερεγγυότητας.

Το Φεβρουάριο του 2002 η Ευρωπαϊκή Ένωση οδηγήθηκε στη θέσπιση της οδηγίας Solvency I (2002/12/EC και 2002/13/EC). Επρόκειτο για μια περιορισμένη αλλά ταχεία μεταρρύθμιση, η οποία δεν άλλαξε μεν τον βασικό υπολογισμό του περιθωρίου φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιρειών – όπως είχε προκύψει από τις προηγούμενες οδηγίες – αλλά τροποποίησε κάποια στοιχεία της υπάρχουσας νομοθεσίας. Παράλληλα, η οδηγία του Solvency I αύξησε την εποπτεία παρέχοντας το δικαίωμα στις εποπτικές αρχές να επεμβαίνουν στις περιπτώσεις που το περιθώριο φερεγγυότητας δεν κυμαινόταν στα επιθυμητά επίπεδα.

Η οδηγία Solvency I τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή στα τέλη του 2004. Ωστόσο, κατέστη σαφές κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων και διεργασιών για την έκδοσή της, ότι παρουσίαζε ορισμένες αδυναμίες, για την αντιμετώπιση των οποίων θα ήταν επιβεβλημένη μία εκ βάθρων αναθεώρηση των μεθόδων ανάλυσης της συνολι-

κής χρηματοοικονομικής θέσης των ασφαλιστικών επιχειρήσεων μακροπρόθεσμα.

2.2 Solvency I

Η οδηγία Solvency I θεσπίστηκε τον Φεβρουάριο του 2002 και τέθηκε σε πλήρη εφαρμογή στα τέλη του 2004. Η οδηγία αυτή διατήρησε κατά βάση τον τρόπο υπολογισμού του περιθωρίου φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιριών, όπως καθοριζόταν στις προηγούμενες οδηγίες. Ωστόσο, αύξησε την εποπτεία παρέχοντας στις εποπτικές αρχές το δικαίωμα επέμβασης σε περίπτωση που το περιθώριο φερεγγυότητας δεν άγγιζε τα επιθυμητά επίπεδα.

Βασική προϋπόθεση του Solvency I είναι ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να διατηρούν περιουσιακά στοιχεία που ισούνται με το περιθώριο φερεγγυότητας ή με το εγγυητικό τους κεφάλαιο – όποιο από τα δύο είναι το μεγαλύτερο. Σύμφωνα με τη Ελληνική νομοθεσία Ν.Δ 400/1970, Αρθ.17 α και 17 β το περιθώριο φερεγγυότητας καθορίζεται επιγραμματικά ως ακολούθως¹:

2.2.1 Ασφαλίσεις ζημιών

Για τις ασφαλίσεις κατά κινδύνων (non-life) το περιθώριο φερεγγυότητας ορίζεται ως το υψηλότερο μεταξύ του δείκτη ασφαλίστρων και του δείκτη αποζημιώσεων:

Δείκτης ασφαλίστρων. Πρόκειται για το άθροισμα των ασφαλίστρων ή των αλληλασφαλιστικών εισφορών (συμπεριλαμβανομένων και των παρεπομένων δικαιωμάτων εντός της τελευταίας κεκλεισμένης χρήσης από δραστηριότητες πρωτασφάλισης) και το ποσό των αντασφαλίστρων που έγιναν αποδεκτά στην τελευταία οικονομική χρήση. Από το άθροισμα αυτό αφαιρείται το ποσό των ασφαλίστρων ή αλληλασφαλιστικών εισφορών που ακυρώθηκαν κατά την τελευταία χρήση. Επίσης αφαιρείται το ποσό των φόρων, τελών και εισφορών που αντιστοιχεί στα πιο πάνω ασφάλιστρα, αντασφάλιστρα και εισφορές.

Το ποσό που προκύπτει πολλαπλασιάζεται με ποσοστό 18% για τα πρώτα 50 εκ €, ενώ το επιπλέον πολλαπλασιάζεται με ποσοστό 16% και αθροίζονται. Το άθροισμα αυτό πολλαπλασιάζεται επί τον κατά τις τρεις τελευταίες χρήσεις λόγο μεταξύ

¹Χαμπάκη Μ., Solvency II & International Financial Reporting Standards (IFRS), Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, σελ.20 - 21

του ποσού αποζημιώσεων που παραμένουν σε βάρος της ασφαλιστικής επιχείρησης μετά την αφαίρεση των αντασφαλίσεων και του ποσού των ακάθαρτων αποζημιώσεων (ο λόγος δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 50%).

Δείκτης αποζημιώσεων. Είναι το άθροισμα των ποσών των ασφαλιστικών αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν για πρωτασφαλίσεις κατά την διάρκεια των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων (ή επτά τελευταίων οικονομικών χρήσεων για τους κλάδους πιστώσεων, θύελλας, χαλαζιού ή παγετού), του ποσού των αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν ε αυτή την περίοδο λόγω αποδοχής αντασφαλίσεων ή αντεκχωρήσεων και του ποσού προβλέψεων που έγιναν στο τέλος της τελευταίας χρήσης για τις εκκρεμείς αποζημιώσεις. Από το άθροισμα αυτό αφαιρείται το ποσό των απαιτήσεων κατά τρίτων που εισπράχθηκαν κατά την διάρκεια των τριών τελευταίων χρήσεων (ή επτά χρήσεων για τους προαναφερόμενους κλάδους) και το ποσό των προβλέψεων για εκκρεμείς αποζημιώσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την έναρξη της προηγούμενης και της τελευταίας κεκλεισμένης χρήσης για πρωτασφαλίσεις και για αποδοχές αντασφαλίσεων.

Το ποσό που προκύπτει πολλαπλασιάζεται με ποσοστό 26% για τα πρώτα 35 εκ €, ενώ το επιπλέον πολλαπλασιάζεται με ποσοστό 23% και αθροίζονται. Το άθροισμα αυτό πολλαπλασιάζεται επί τον κατά τις τρεις τελευταίες χρήσεις λόγο μεταξύ του ποσού των ασφαλιστικών αποζημιώσεων που παραμένουν σε βάρος της ασφαλιστικής επιχείρησης μετά την αφαίρεση των αντασφαλίσεων και του ποσού των ακάθαρτων αποζημιώσεων (ο λόγος δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 50%).

2.2.2 Ασφαλίσεις ζωής

Για τις ασφαλίσεις ζωής (Life) το περιθώριο φερεγγυότητας υπολογίζεται ως εξής:

Πρώτο αποτέλεσμα. Ποσοστό 4% των μαθηματικών αποθεμάτων από πρωτασφαλιστικές εργασίες (χωρίς την αφαίρεση των αντασφαλιστικών εκχωρήσεων) και αντασφαλιστικές αποδοχές πολλαπλασιάζεται με τον κατά την τελευταία οικονομική χρήση λόγο του συνόλου των μαθηματικών αποθεμάτων (μετά την αφαίρεση των αντασφαλιστικών εκχωρήσεων) προς τα ακαθάριστα μαθηματικά αποθέματα πριν να αφαιρεθούν οι αντασφαλιστικές εκχωρήσεις (ο λόγος αυτός δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 85%).

Δεύτερο αποτέλεσμα. Ποσοστό 0,3% για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια των οποίων το κεφάλαιο κινδύνου δεν είναι αρνητικό και έχει ασφαλιστεί από την επιχείρηση το οποίο πολλαπλασιάζεται με τον κατά την τελευταία χρήση λόγο του συνολικού κεφαλαίου κινδύνου με ίδια κράτηση της επιχείρησης μετά την αφαίρεση των αντασφαλιστικών εκχωρήσεων και αντεκχωρήσεων προς το συνολικό κεφάλαιο κινδύνου στο οποίο περιλαμβάνονται οι αντασφαλίσεις (ο λόγος αυτός δεν πρέπει να είναι μικρότερος του 50%).

Σύμφωνα με την νομοθεσία, ορίζονται διαφορετικές διατάξεις για άλλους κλάδους που σχετίζονται με τον κλάδο ζωής.

Ελάχιστο Εγγυητικό Κεφάλαιο. Το ελάχιστο εγγυητικό κεφάλαιο ορίζεται στο 1/3 του περιθωρίου φερεγγυότητας με ελάχιστο 3 εκ. € για επιχειρήσεις που ασκούν ένα ή περισσότερους από τους κλάδους 10 μέχρι και 15, 4,5 εκ. € από 1/1/2006 και 6 εκ. € από 1/1/2008. Σε δραστηριότητες ασφαλίσεων ζωής, το εγγυητικό κεφάλαιο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσό που αντιστοιχεί σε 3 εκ. €, 4,5 εκ.€ από 1/1/2006 και 6 εκ.€ από 1/1/2008. Το εγγυητικό κεφάλαιο πρέπει να απαρτίζεται από τα στοιχεία του άρθρου 17 α παρ.4. (Π.Δ. 23/2005 άρθρο 11).

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε κανονισμούς που αφορούν τις ασφαλιστικές επενδύσεις, τα τεχνικά αποθεματικά, τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία είναι αποδεκτές οι ασφαλιστικές επενδύσεις. (Ν.Δ 400/1970, Αρθ.7 και αρθ.8)

2.3 Αδυναμίες του Solvency I

Το Solvency I έχει χαρακτηριστεί ως “απλοποιημένη” μέθοδος υπολογισμού της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιριών. Ο λόγος είναι ότι παρέχει μια σχετική ομοιομορφία στον υπολογισμό της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιριών που βασίζεται κυρίως σε χρηματοοικονομικούς παράγοντες, χωρίς κάποια ιδιαίτερη πολυπλοκότητα και χωρίς να δίνει έμφαση στους επιμέρους κινδύνους που πιθανό να διαταράξουν και να επηρεάσουν σημαντικά την φερεγγυότητα μιας ασφαλιστικής επιχείρησης. Αυτή η έλλειψη ευαισθησίας στον κίνδυνο αποτελεί ένα από τα βασικότερα μειονεκτήματα του ισχύοντος καθεστώτος φερεγγυότητας, το οποίο, όμως, δεν είναι και το μοναδικό. Οι αδυναμίες που παρουσιάζει το Solvency I εστιάζονται στα εξής:

Έλλειψη ευαισθησίας στον κίνδυνο. Όπως ήδη αναφέρθηκε, ορισμένοι βα-

σικοί κίνδυνοι, συμπεριλαμβανομένων του κινδύνου αγοράς, του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου, δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη κατά τον υπολογισμό του περιθωρίου φερεγγυότητας. Οι ισχύοντες κανόνες φερεγγυότητας δεν είναι ευαίσθητοι όσον αφορά στους ειδικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει ένας φορέας που παρέχει ασφαλιστική κάλυψη, οδηγώντας κατ' αυτόν τον τρόπο σε ίδιες απαιτήσεις φερεγγυότητας για επιχειρήσεις διαφορετικών κατηγοριών κινδύνου.

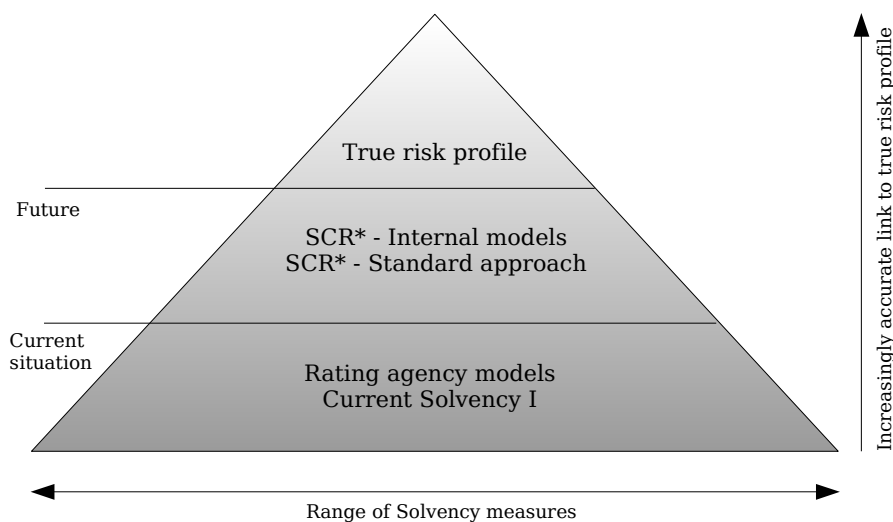
Επιπλέον, το καθεστώς περιλαμβάνει πολύ λίγες ποιοτικές απαιτήσεις αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου και τη διακυβέρνηση και δεν επιβάλλει στις εποπτικές αρχές τη διεξαγωγή τακτικών ελέγχων των εν λόγω ποιοτικών πτυχών. Συνεπεία αυτών, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δεν παρακινούνται στο να διαχειρίζονται κατάλληλα τους κινδύνους τους, ούτε να βελτιώνουν και να επενδύουν στη διαχείριση του κινδύνου, ενώ το παρόν καθεστώς δεν εγγυάται ακριβή και έγκαιρη επέμβαση εκ μέρους των εποπτικών αρχών.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η μη εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου προστασίας των αντισυμβαλλόμενων και δικαιούχων.

Περιορισμοί στη σωστή λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Το ισχύον κοινοτικό πλαίσιο καθορίζει ελάχιστους κανόνες αφήνοντας το περιθώριο συμπλήρωσης από πρόσθετους κανόνες σε εθνικό επίπεδο. Οι πρόσθετοι αυτοί κανόνες δύνανται να στρεβλώσουν και υπονομεύσουν την ορθή λειτουργία της ενιαίας ασφαλιστικής αγοράς. Το γεγονός αυτό αυξάνει το κόστος για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις της ΕΕ και νοθεύει τον ανταγωνισμό εντός της ΕΕ. Επιπλέον, υφίστανται σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο ασκείται η εποπτεία, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται περαιτέρω η λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

Μη βέλτιστες ρυθμίσεις για την εποπτεία των ομίλων. Η προσέγγιση εποπτείας των ομίλων αποκλίνει όλο και περισσότερο από την πραγματικότητα σε σχέση με τη διάρθρωση και την οργάνωσή τους, καθώς εστιάζεται σε μεμονωμένες νομικές οντότητες.

Η οργάνωση των ομίλων είναι όλο και περισσότερο συγκεντρωτική, καθώς έχουν εισαχθεί συστήματα διαχείρισης κινδύνου σε επίπεδο επιχείρησης και οι βασικές λειτουργίες εκτελούνται σε ενοποιημένη βάση. Η απόκλιση μεταξύ του τρόπου διοίκησης των ομίλων και της εποπτείας τους όχι μόνο αυξάνει το κόστος για τους ασφαλιστικούς ομίλους, αλλά δημιουργεί και το ενδεχόμενο να αγνοηθούν ορισμένοι βασικοί κίνδυνοι που αφορούν σε ολόκληρο τον όμιλο.

* Solvency Capital Requirements (SCR)

Σχήμα 2.1: Μετάβαση από το Solvency I στο Solvency II. Πηγή: Towers Perrin

Έλλειψη διεθνούς και διατομεακής σύγκλισης. Οι εργασίες της Διεθνούς Ένωσης Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων (IAS) και του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) για την ανάπτυξη νέων προτύπων φερεγγυότητας και την αποτίμηση των τεχνικών αποθεματικών κινούνται προς την κατεύθυνση μιας προσέγγισης βασισμένης στον οικονομικό κίνδυνο, η οποία διαφέρει ριζικά από αυτή που στηρίζεται το ισχύον καθεστώς. Εν τω μεταξύ, έχει καθιερωθεί για τις τράπεζες ένα καθεστώς φερεγγυότητας με βάση τον κίνδυνο. Η έλλειψη διεθνούς και διατομεακής σύγκλισης που εντοπίζεται, υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών επιχειρήσεων και αυξάνει επίσης την πιθανότητα αυθαίρετων ρυθμίσεων.

Λόγω των παραπάνω ελλείψεων, το ισχύον καθεστώς ξεπεράσθηκε από τις εξελίξεις στη βιομηχανία. Πολλές εταιρίες αναγκάστηκαν να υιοθετήσουν αυστηρούς κανόνες διαχείρισης κινδύνων, κανόνες που δεν προέβλεπαν οι απαιτήσεις του Solvency I. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει και η σχετική έκθεση του CEA-Impact Assessment, η οποία αναφέρει ότι η πλειοψηφία των εταιριών έχει ήδη εγκαταστήσει μια οικονομική προσέγγιση βασισμένη στη διαχείριση κινδύνων ή βρίσκονται στην διαδικασία βελτίωσης των εργαλείων που διαθέτουν για τη διαχείριση κινδύνων.

Το Solvency I κρίθηκε επομένως, για όλους τους παραπάνω λόγους, ότι δεν εξυπηρετεί επαρκώς τις ανάγκες της εναρμόνισης της ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγο-

ράς, γεγονός που είχε ως επακόλουθο την προσπάθεια για ανασχεδιασμό του και την μελέτη για την δημιουργία του Solvency II.

Κεφάλαιο 3

Solvency II

3.1 Εισαγωγή

Η προωθούμενη οδηγία για το νέο καθεστώς φερεγγυότητας για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις ασφάλισης και αντασφάλισης, που ονομάζεται “Φερεγγυότητα II”, εισάγει ένα αναθεωρημένο καθεστώς, προκειμένου να εξασφαλίσει την καλύτερη προστασία των αντισυμβαλλόμενων και των δικαιούχων, να εμβαθύνει την ολοκλήρωση της κοινής ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς και να βελτιώσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα του συνολικού ευρωπαϊκού ασφαλιστικού κλάδου, καθώς και των μεμονωμένων ασφαλιστών και αντασφαλιστών. Η οδηγία που αναμένεται να προκύψει, θα αποτελεί κωδικοποίηση των μέχρι τώρα 14 υπάρχουσών οδηγιών για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις με τις απαιτούμενες τροποποιήσεις και προσαρμογές, ούτως ώστε να αντικατοπτρίζουν τις επιθυμητές αλλαγές.

Επιγραμματικά, το SOLVENCY II επιχειρεί:

- να εισαγάγει την έννοια της οικονομικής άποψης των κινδύνων και να προβεί στη μέτρηση όλων των κινδύνων που φέρει μια ασφαλιστική επιχείρηση,
- να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν εσωτερικά μοντέλα, τα οποία θα είναι ενσωματωμένα στη διαχείριση της επιχείρησης και θα αναθεωρούνται αντικειμενικά,
- να εξασφαλίζει μια πιο ορθολογική μέτρηση της επάρκειας κεφαλαίων με σκοπό αφενός την προστασία του ασφαλισμένου και αφετέρου την ανταγωνιστική ανάπτυξη των εταιριών - και τέλος,

- να ευθυγραμμίσει τις πρακτικές εποπτείας στον ΕΟΧ.

Η ιδέα της υλοποίησης του Solvency II βασίστηκε στο πλαίσιο του Basel II, που αποτελεί την αντίστοιχη κοινοτική οδηγία που αφορά στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζικών ιδρυμάτων. Το Basel II είχε, επίσης, ως στόχο την εδραίωση ενός ενιαίου και σταθερού πλαισίου διαχείρισης κινδύνου στον Τραπεζικό χώρο, κάτι που φιλοδοξεί και το Solvency II να πετύχει.

Το νέο καθεστώς φερεγγυότητας είναι διαρθρωμένο σε τρεις πυλώνες, κατά παρόμοιο τρόπο με το BASEL II, αντανakλά ωστόσο τις ιδιαιτερότητες της ασφαλιστικής βιομηχανίας. Ο πυλώνας I καθορίζει ποιοτικές χρηματοπιστωτικές απαιτήσεις, ο πυλώνας II αφορά στη διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης και τις ποιοτικές απαιτήσεις και ο πυλώνας III ρυθμίζει την εποπτική αναφορά και δημοσιοποίηση. Οι τρεις πυλώνες δεν είναι αποκομμένοι μεταξύ τους, αλλά αλληλοσυμπληρώνονται κατά την επιδίωξη των στόχων του καθεστώτος.

Το Solvency II αποτελεί οδηγία που βασίζεται στη δομή 4 επιπέδων της προσέγγισης Lamfalussy για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Οι διατάξεις του επιπέδου 1 της οδηγίας βασίζονται σε αρχές, παρέχοντας τη βάση για την υιοθέτηση και την εφαρμογή μέτρων στο επίπεδο 2 μαζί με οδηγίες για εποπτική σύγκλιση στο επίπεδο 3 της διαδικασίας.

Με την προσέγγιση αυτή επιδιώκεται η άμεση προσαρμογή του νέου καθεστώτος, το οποίο θα αντανakλά τις αλλαγές στην αγορά, τις διεθνείς εξελίξεις στη νομοθεσία περί λογιστικής και ασφαλίσεων, την τεχνολογική ανάπτυξη και τις νέες μεθοδολογίες.

Αναλυτικότερα, οι διαδικασίες που ακολουθούνται στα τέσσερα διαφορετικά επίπεδα προκειμένου να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα για την τελική έκδοση της οδηγίας Solvency II, είναι οι εξής:

Επίπεδο 1 Περιλαμβάνει τη συγκέντρωση υφιστάμενων Οδηγιών και κανονισμών, καθώς και προτάσεις για μελλοντικές οδηγίες, οι οποίες παρουσιάζονται στο Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να υπάρχει, έτσι, η σύμφωνη γνώμη της Κομισιόν.

Επίπεδο 2 Λαμβάνονται μέτρα για τις τεχνικές προδιαγραφές που αφορούν στην υιοθέτηση των νομοθετικών μέτρων που περισυλλέχτηκαν στο πρώτο επίπεδο. Η Κομισιόν με την σειρά της ετοιμάζει λεπτομερείς τεχνικές προδιαγραφές

βασιζόμενη στις απόψεις του CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Association) και τις οριστικοποιεί αφού λάβει και τις απόψεις του EIOPC (European Insurance and Occupational Pensions Committee).

Επίπεδο 3 Στο επίπεδο αυτό, ο CEIOPS σε συνεννόηση με την Συμβουλευτική επιτροπή (consultive panel) που απαρτίζεται από ειδικούς της ασφαλιστικής αγοράς και από καταναλωτές, παρέχει συνεχή επίβλεψη και αξιολόγηση για τα νομοθετικά μέτρα που αποφασίστηκαν στο δεύτερο επίπεδο μέχρι την έκδοση της τελικής Οδηγίας.

Επίπεδο 4 Τέλος, στο τέταρτο επίπεδο, η Κομισιόν προχωρεί στην ομοιόμορφη και αποτελεσματική υιοθέτηση της καινούριας Ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Level	What is it?	What does it include	Who develops	Who decides
1	Solvency II directive	Overall framework principles	European Commission	European Parliament, European Council
2	Implementing measures	Detailed implementation measures	European Commission	EIOPC
3	Supervisory standards	Guidelines to enhance supervisory convergence	CEIOPS	CEIOPS
4	Evaluation	Monitoring compliance and enforcement	European Commission	European Commission

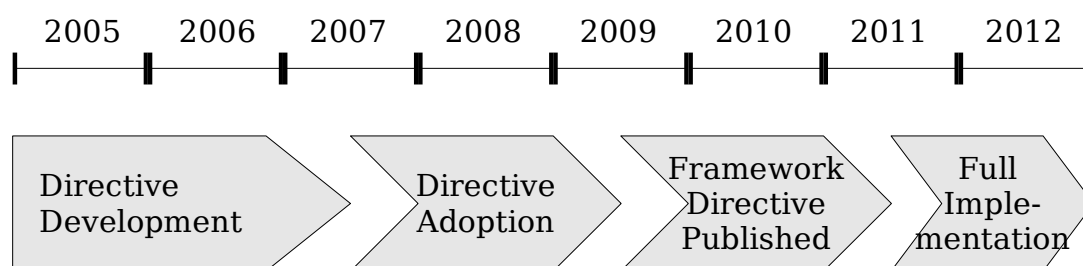
Πίνακας 3.1: Solvency II – Προσέγγιση Lamfalussy. Πηγή:CEA

3.2 Χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης Solvency II

Σε συνέπεια με το μοντέλο Lamfalussy, το Solvency II θα τεθεί σε ισχύ μετά από την υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των μέτρων εφαρμογής του, δηλαδή γύρω στις αρχές του 2010.

Οι βασικές ημερομηνίες για την εξέλιξη του Solvency II είναι οι ακόλουθες:

- Η παρουσίαση του σχεδίου οδηγίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Ιούλιο 2007.
- Το τελικό αποτέλεσμα της οδηγίας από την Ευρωπαϊκής Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών – Πρώτο εξάμηνο 2009.

Σχήμα 3.1: Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής Solvency II

- Η παρουσίαση των μέτρων εγκατάστασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Καλοκαίρι 2009.
- Γνωμοδότηση CEIOPS για τα μέτρα εφαρμογής - Οκτώβριος 2009
- Η απόφαση των εθνικών οικονομικών αρχών μέσω του EIOPC για τα μέτρα εγκατάστασης - 2010.
- Εφαρμογή οδηγίας από τα κράτη μέλη - 2012

Κεφάλαιο 4

Πλαίσιο διαβούλευσης για το Solvency II

4.1 Εισαγωγή

Οι προετοιμασίες για το σχεδιασμό του Solvency II άρχισαν τον Μάιο του 2001, όταν αποφασίστηκε η αναδιάρθρωση του Solvency I και η εισαγωγή του Solvency II, σε δύο βασικά στάδια.

Στο πρώτο στάδιο τέθηκαν οι ακόλουθοι στόχοι:

- Κατά την διάρκεια σχεδιασμού του προγράμματος Solvency II, θα πρέπει να γίνει εφ' όλης της ύλης επαναξιολόγηση της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιρειών.
- Θα ακολουθηθεί η μέθοδος των τριών πυλώνων που ακολουθήθηκε και στην αντίστοιχη οδηγία Basel II.
- Η προσέγγιση όσον αφορά την φερεγγυότητα θα είναι βασισμένη πάνω στην αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών κινδύνων, δίνοντας παράλληλα κίνητρα στις ασφαλιστικές εταιρείες να διαχειριστούν διοικητικά τους κινδύνους αυτούς με τον σωστό τρόπο, με πιθανότητα αναγνώρισης ακόμα και των εσωτερικών μοντέλων διαχείρισης του κινδύνου που πιθανό να διαθέτουν.
- Υιοθέτηση του MCR (Minimum Capital Requirement) και SCR (Solvency Capital Requirement)

- Ύπαρξη ομοιομορφίας στον τρόπο υπολογισμού του περιθωρίου φερεγγυότητας
- Αποτελεσματική εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- Εναρμόνιση των ποιοτικών και ποσοτικών εποπτικών μεθόδων
- Παρακολούθηση και εναρμόνιση με τις διεθνείς εξελίξεις, ειδικά όσον αφορά το IASB (International Accounting Standards Board) και τον IAA (International Actuarial Association).

Το πρώτο στάδιο, που αφορούσε, επομένως, στον συνολικό σχεδιασμό και τους στόχους τους προγράμματος του Solvency II, ολοκληρώθηκε το 2003. Τον Σεπτέμβριο του 2003 δημοσιεύτηκε το έγγραφο της Κομισιόν με τίτλο “Solvency II – reflections on the general outline of a framework directive and mandates for further technical work” (Markt/2539/03), το οποίο περιλάμβανε προτάσεις για τη βελτίωση του συστήματος υπολογισμού της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιρειών μέσα από τη δημιουργία της οδηγίας Solvency II.

Σημαντική για την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου ήταν η συμβολή της KPMG, η οποία εκπόνησε ειδική μελέτη με τίτλο International Insurance Insight – Solvency II (2002) - καθώς επίσης και του CEA, του CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Association) του IAA (International Actuarial Association) και του IASB (International Accounting Standards Board). Ακολούθησαν τον Φεβρουάριο 2003 και τον Απρίλιο του 2004 αντίστοιχα, οι αναφορές Markt / 2543 / 03 και Markt / 2502 / 04, οι οποίες αφορούσαν στον σχεδιασμό του Solvency II με την μέθοδο των “τριών πυλώνων”.

Το δεύτερο στάδιο, αφορούσε στον λεπτομερή σχεδιασμό (εισήγηση) της σχετικής οδηγίας του Solvency II και ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2007 με την έκδοση της COM (2007)361 (Solvency II - πρόταση οδηγίας) από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για τον σχεδιασμό της πρότασης οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απευθύνθηκε σε μια σειρά από οργανισμούς και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς προκειμένου να διατυπώσουν τις απόψεις τους για την ανάπτυξη ενός νέου συστήματος φερεγγυότητας, που θα εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις του κλάδου των ασφαλειών ζωής, ζημιών και αντασφάλισης και το οποίο τα κράτη μέλη και τα εποπτευόμενα ιδρύματα θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν κατά τρόπο σταθερό, συνεκτικό και εναρμονισμένο.

Έτσι, λοιπόν, καθόλη τη διάρκεια εκπόνησης του σχεδίου, οι υπηρεσίες της Επιτροπής βρίσκονταν σε στενή επαφή με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (EIOPC) καθώς και την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (CEIOPS).

Επίσης, η Επιτροπή ζήτησε τη συνδρομή στην αξιολόγηση του δυνητικού αντίκτυπου του νέου καθεστώτος φερεγγυότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα - χρηματοπιστωτική σταθερότητα, από τον κλάδο των ασφαλίσεων (CEA/AISAM/-ACME) - ασφαλιστικά προϊόντα και αγορές, καθώς και από το φόρουμ FIN-USE - καταναλωτές.

Ανάγκη αναθεώρησης της πρότασης οδηγίας “Φερεγγυότητα II”, ωστόσο, προέκυψε ύστερα από την έκδοση της οδηγίας 2007/44/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία τροποποιούσε μια σειρά οδηγιών που είχαν αναδιατυπωθεί και συμπεριληφθεί στη σχετική πρόταση οδηγίας solvency II. Την ανάγκη αυτή ενίσχυε και η πολιτική συμφωνία στην οποία κατέληξαν το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τον λεγόμενο κανονισμό Rome I, ο οποίος αφορούσε στο εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές υποχρεώσεις και κατά συνέπεια επηρέαζε τις διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τους όρους των συμβάσεων άμεσης ασφάλισης στο αναδιατυπωμένο μέρος της πρότασης οδηγίας. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναδιατύπωσε την παραπάνω πρόταση οδηγίας και στις 26.2.2008 εξέδωσε την COM(2008) 119 (Τροποποιημένη πρόταση - Φερεγγυότητα II).

4.2 Ανάλυση

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (CEIOPS) αποτέλεσε σημαντική πηγή τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης για το σχέδιο οδηγίας Φερεγγυότητα II. Παρείχε συμβουλές στην Επιτροπή σχετικά με το σχεδιασμό του νέου καθεστώτος φερεγγυότητας και οργάνωσε την εκπόνηση μιας σειράς μελετών σχετικά με τις ποσοτικές επιπτώσεις.

Ειδικότερα, για τον σχεδιασμό της οδηγίας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από τον CEIOPS να γνωμοδοτήσει για συγκεκριμένα θέματα σε τρία στάδια (3 waves), γνωστά ως Calls for Advice (CFA), καθορίζοντας όμως τις αρχές και τις κατευθύνσεις των πολιτικών βάσει των οποίων θα έπρεπε να διαμορφώσει τις συμβουλές του για το σχέδιο “Φερεγγυότητα II”.

Συγκεκριμένα, στην αναφορά MARKT/2515/06 καθόριζε τα πλαίσια όσον αφορά τα γενικά χαρακτηριστικά που θα έπρεπε να διαθέτει ένα τέτοιο σύστημα, διευκρίνιζε θέματα σχετικά με πρότυπα και κανόνες αποτίμησης και τέλος προσδιόριζε τους στόχους που επιδιώκονταν βάσει του νέου αυτού συστήματος φερεγγυότητας. Αναλυτικότερα, ανέφερε τα παρακάτω:

4.2.1 Γενικά χαρακτηριστικά

Το νέο σύστημα φερεγγυότητας θα πρέπει να παρέχει στις εποπτικές αρχές τα κατάλληλα εργαλεία και τις εξουσίες για να αξιολογούν τη “συνολική φερεγγυότητα” όλων των οργανισμών (επιχειρήσεων) σύμφωνα με προσέγγιση προσανατολισμένη στις μελλοντικές προοπτικές και τους κινδύνους. Δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει μόνο ποσοτικά στοιχεία, αλλά να καλύπτει επίσης και ποιοτικές πτυχές που επηρεάζουν την κατάσταση της επιχείρησης από πλευράς κινδύνου (διοικητικές ικανότητες, εσωτερικός έλεγχος κινδύνου και διαδικασίες παρακολούθησης κινδύνου, κ.λπ).

Αυτό το σύστημα φερεγγυότητας, θα μπορούσε να βασιστεί σε μια διάρθρωση τριών πυλώνων, όπως εκείνη της προσέγγισης της “Βασιλείας II”: ποσοτικές απαιτήσεις (πυλώνας 1), προληπτική εποπτεία (πυλώνας 2), υποβολή στοιχείων για εποπτικούς σκοπούς και δημοσιοποίηση στοιχείων (πυλώνας 3). Αυτό σημαίνει ότι λαμβάνονται υπόψη οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ της ποσοτικής και της ποιοτικής εποπτείας, καθώς και ο ρόλος της δημοσιοποίησης στοιχείων. Θα πρέπει να αναδειχθεί η σημασία της προληπτικής εποπτείας του πυλώνα 2.

Στον πυλώνα 1 το νέο σύστημα φερεγγυότητας περιλαμβάνει δύο απαιτήσεις κεφαλαίου που εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς και υπολογίζονται ανάλογα: απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας (SCR Solvency Capital Requirement) και το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (MCR Minimum Capital Requirement). Το SCR δεν μπορεί να είναι χαμηλότερο από το MCR.

Το σύστημα φερεγγυότητας πρέπει να σχεδιαστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει κίνητρα στους εποπτευόμενους οργανισμούς να μετρούν και να διαχειρίζονται κατάλληλα τους κινδύνους τους. Από την άποψη αυτή απαιτείται η ανάπτυξη κοινών ευρωπαϊκών αρχών διαχείρισης κινδύνων και εποπτικού ελέγχου. Επιπλέον, το απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας θα πρέπει να καλύπτει τους

ποσοτικά μετρήσιμους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η εποπτευόμενη επιχείρηση. Η προσέγγιση αυτή, βασισμένη στους αναλαμβανόμενους κινδύνους, συνεπάγεται την αναγνώριση των εσωτερικών μοντέλων (ολόκληρων ή μερικών), με την προϋπόθεση ότι αυτά επιτρέπουν στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να βελτιώσουν τη διαχείριση των κινδύνων και να αντικατοπτρίζουν το πραγματικό τους προφίλ κινδύνου καλύτερα από ό,τι με τον καθορισμένο τύπο υπολογισμού και ότι μπορούν κατάλληλα να ελεγχθούν και εγκριθούν.

Ένα εσωτερικό μοντέλο μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερο ή χαμηλότερο ποσό για το SCR από ότι το ποσό με βάση τον καθορισμένο τύπο υπολογισμού, με την προϋπόθεση ότι τηρείται ένα ελάχιστο όριο το MCR. Οι εποπτικές αρχές μπορούν να απαιτήσουν από τις επιχειρήσεις, των οποίων οι δραστηριότητες αποκλίνουν αισθητά από τις υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται ο καθορισμένος τύπος υπολογισμού, να αναπτύξουν ένα εσωτερικό μοντέλο.

Το σχέδιο “Φερεγγυότητα II” εστιάζεται κυρίως στις κεφαλαιακές απαιτήσεις και τον εποπτικό έλεγχο στο επίπεδο της μεμονωμένης νομικής οντότητας. Ωστόσο, θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν προβλήματα που συνδέονται με ασφαλιστικούς ομίλους και χρηματοπιστωτικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων.

Η εφαρμογή εσωτερικών μοντέλων στο πλαίσιο ενός ασφαλιστικού ομίλου ή ενός χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων αποτελεί ζήτημα καθοριστικής σημασίας, καθώς και τα πιθανά οφέλη/κόστος από την διαφοροποίηση και πως θα προσδιοριστούν.

Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι διαχειριστικές αποφάσεις λαμβάνονται σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό από την τελική μητρική εταιρεία. Συνεπώς, οι σχετικοί κανόνες θα πρέπει να καθοριστούν στο κατάλληλο επίπεδο. Αυτό περιλαμβάνει ένα κατάλληλο διαχωρισμό των ευθυνών μεταξύ των εποπτικών αρχών που συμμετέχουν στη συμπληρωματική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ομίλων, ιδίως όσον αφορά την έγκριση των εσωτερικών μοντέλων.

4.2.2 Πρότυπα Αποτίμησης

Το καθεστώς της “Φερεγγυότητας II” θα περιλαμβάνει πρότυπα προληπτικής αποτίμησης όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, καθώς και κανόνες για την υποβολή στοιχείων στις εποπι-

κές αρχές και τη δημοσιοποίηση στοιχείων. Για να εξασφαλιστεί η σύγκλιση των κανόνων αποτίμησης, της υποβολής στοιχείων στις εποπτικές αρχές και της δημοσιοποίησης στοιχείων, καθώς και για να περιοριστεί η διοικητική επιβάρυνση για τα εποπτευόμενα ιδρύματα, οι κανόνες του σχεδίου “Φερεγγυότητα II” θα πρέπει είναι συμβατοί με τους λογιστικούς κανόνες που καταρτίζονται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB).

Το IASB επεξεργάζεται επί του παρόντος τη φάση II του σχεδίου “ασφαλιστικά συμβόλαια”, αλλά θα χρειαστεί αρκετός χρόνος μέχρις ότου παρουσιαστεί το οριστικό καθορισμένο. Συνεπώς, είναι πιθανό ότι κανόνες στο πλαίσιο της “Φερεγγυότητας II” για την αποτίμηση, υποβολή στοιχείων στις εποπτικές αρχές και τη δημοσιοποίηση στοιχείων, θα καταρτιστούν χωρίς να έχει υιοθετηθεί ένα εγκεκριμένο σχέδιο IASB. Θα πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη η πιθανή έκβαση των εργασιών του IASB. Ενδέχεται να προταθούν προσθήκες ή προσαρμογές στους λογιστικούς κανόνες του IASB, με την προϋπόθεση ότι θα επεξηγούνται οι συγκεκριμένοι λόγοι. Οι κανόνες της “Φερεγγυότητας II” ενδέχεται να προσαρμοστούν όταν το IASB έχει ολοκληρώσει τη φάση II του σχεδίου σχετικά με τα “ασφαλιστικά συμβόλαια”.

Τα ακόλουθα στοιχεία είναι πιθανό να αποτελέσουν μέρος μελλοντικού IASB για τις ασφάλειες: χρήση μιας προσέγγισης βασισμένης στην προσδοκώμενη αξία για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων οι μεθοδολογίες αποτίμησης θα πρέπει να κάνουν βέλτιστη χρήση των πληροφοριών που παρέχονται από τις χρηματοπιστωτικές αγορές οι ταμειακές ροές που σχετίζονται με τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις θα πρέπει να ανάγονται στην παρούσα αξία· για τα τεχνικά αποθεματικά θα πρέπει να γνωστοποιείται η “βέλτιστη εκτίμηση” καθώς και το περιθώριο κινδύνου.

Προς το παρόν, μόνο οι εισηγμένες ασφαλιστικές εταιρείες της ΕΕ οφείλουν να υποβάλλουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΛΠ/ΔΠΧΠ που έχουν επικυρωθεί, παρόλο που τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής. Το καθεστώς “Φερεγγυότητα II” δεν θα απαιτήσει την πλήρη χρήση των ΔΛΠ/ΔΠΧΠ από όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Ωστόσο, ορισμένοι κανόνες προληπτικής αποτίμησης, υποβολής στοιχείων και δημοσιοποίησης στον τομέα της προληπτικής εποπτείας ενδέχεται να είναι παρόμοιοι με τους κανόνες ΔΛΠ/ΔΠΧΠ, και στις περιπτώσεις αυτές θα ήταν πιθανή μία ευρύτερη χρήση από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις μεθόδων παρόμοιων με εκείνες των ΔΛΠ/ΔΠΧΠ. Για

ορισμένα είδη ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι πιθανό να εφαρμόζονται ορισμένες απλοποιήσεις, αλλά οι γενικές αρχές θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

4.2.3 Στόχος πλαισίου

Ο στόχος της επίτευξης ενός κατάλληλου επιπέδου εναρμόνισης, θα πρέπει να αντανακλάται στους κανόνες φερεγγυότητας που δεν απαιτούν συμπληρωματικές υποχρεώσεις. Το νέο σύστημα φερεγγυότητας θα πρέπει να παρέχει την ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων και την επαρκή προστασία του καταναλωτή, προωθώντας ταυτόχρονα το θεμιτό ανταγωνισμό.

Το σύστημα φερεγγυότητας προβλέπει ένα ομοιόμορφο επίπεδο προληπτικής εποπτείας, τόσο για τα τεχνικά αποθεματικά όσο και για το απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνεκτικότητα μεταξύ των διαφόρων χρηματοπιστωτικών τομέων, η γενική διάρθρωση του συστήματος "Φερεγγυότητα II" πρέπει, στο βαθμό που είναι δυνατό και αναγκαίο, να είναι συμβατή με την προσέγγιση και τους κανόνες που χρησιμοποιούνται στον τραπεζικό τομέα. Τα προϊόντα που ενέχουν όμοιους κινδύνους πρέπει, καταρχήν, να εποπτεύονται με τον ίδιο τρόπο και να υπόκεινται στις ίδιες απαιτήσεις επάρκειας κεφαλαίου και περιθωρίου φερεγγυότητας. Το νέο σύστημα φερεγγυότητας θα πρέπει να οικοδομηθεί έτσι ώστε να διευκολύνεται η αποτελεσματική εποπτεία των ασφαλιστικών ομίλων και των χρηματοπιστωτικών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων και να αποφεύγεται η καταχρηστική εκμετάλλευση των κανονιστικών ρυθμίσεων μεταξύ και εντός των χρηματοπιστωτικών τομέων. Ωστόσο, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η χρήση μιας ακριβέστερης ή καταλληλότερης προσέγγισης για τη μέτρηση των κινδύνων.

Τα επικουρικά ταμεία (guarantee schemes) αποτελούν το τελευταίο μέσο στο οποίο μπορούν να προσφύγουν οι ασφαλισμένοι και οι δικαιούχοι για να αποζημιωθούν για ζημιές που έχουν υποστεί. Κατά την επεξεργασία του νέου συστήματος φερεγγυότητας δεν θα πρέπει να θεωρηθεί δεδομένη η ύπαρξη επικουρικών ταμείων. Το νέο σύστημα φερεγγυότητας θα πρέπει να παρέχει επαρκή βαθμό ασφάλειας και εμπιστοσύνης στον ασφαλιστικό κλάδο χωρίς να βασίζεται στα επικουρικά ταμεία.

Το σύστημα "Φερεγγυότητα II" δεν πρέπει να είναι υπερβολικά δαπανηρό για

τις μικρές επιχειρήσεις, χωρίς να προβλέπεται μία εντελώς ειδική μεταχείριση για αυτές. Οι μικρές επιχειρήσεις θα πρέπει να τηρούν τις ίδιες βασικές αρχές όπως και όλες οι άλλες επιχειρήσεις. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να θεωρηθεί σκόπιμο να προβλεφθούν ειδικοί κανόνες για αυτές.

Το σύστημα “Φερεγγυότητα II” θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη όλες τις ιδιαιτερότητες των αντασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο 5

Κίνδυνοι

5.1 Εισαγωγή

Το νέο σύστημα φερεγγυότητας υιοθετεί για την αξιολόγηση της “συνολικής φερεγγυότητας” όλων των ασφαλιστικών οργανισμών (επιχειρήσεων) μια προσέγγιση προσανατολισμένη στις μελλοντικές προοπτικές και τους κινδύνους. Βασίζεται σε μια ευαίσθητη προσέγγιση του οικονομικού κινδύνου, με την οποία επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι αντανακλώνται δεόντως οι πραγματικές βασικές εκθέσεις σε κίνδυνο και τα προγράμματα μετριασμού του κινδύνου. Κατ’ ουσία, το νέο σύστημα παρέχει καταρχάς στις εποπτικές αρχές και στους ασφαλιστές προηγμένα εργαλεία φερεγγυότητας, προκειμένου να αντιμετωπίζονται όχι μόνον ανεπιθύμητα συμβάντα, τα οποία αφορούν σε ασφαλιστικούς κινδύνους, αλλά να αντιμετωπίζονται επίσης οι πιστωτικοί και λειτουργικοί κίνδυνοι, καθώς και οι κίνδυνοι της αγοράς. Σε αντίθεση με την ισχύουσα νομοθεσία, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα απαιτείται να διαθέτουν κεφάλαιο ανάλογο προς το συνολικό τους κίνδυνο, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνον ποσοτικά στοιχεία, αλλά και ποιοτικές πτυχές, οι οποίες ασκούν επίδραση στον βαθμό επικινδυνότητας της επιχείρησης.

Για την ολοκληρωμένη παρουσίαση του νέου συστήματος φερεγγυότητας που θα ακολουθήσει στα επόμενα κεφάλαια, κρίνεται σκόπιμο, στο σημείο αυτό, να γίνει περιγραφή όλων των βασικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται μια ασφαλιστική επιχείρηση, του τρόπου μέτρησης αυτών, καθώς και να αποδοθούν έννοιες που συνδέονται με θέματα διαχείρισης κινδύνων.

5.2 Η έννοια του κινδύνου

Κίνδυνος είναι οποιοδήποτε συμβάν ή ενέργεια μπορεί να έχει επιπτώσεις στη δυνατότητα μιας επιχείρησης να επιτύχει τους στόχους της και να εκτελέσει τις στρατηγικές της. Ο “κίνδυνος” ορίζεται ως η δυνατότητα επέλευσης ενός περιστατικού, το οποίο είναι σε θέση να δημιουργήσει μια οικονομική ανάγκη. Δυνατότητα σημαίνει έλλειψη βεβαιότητας. Με άλλα λόγια, ως κίνδυνος ορίζεται η πιθανότητα να υποστεί μια επιχείρηση οικονομικές ζημιές εξαιτίας της πραγμάτωσης ενός μη αναμενόμενου γεγονότος. Οι ποικίλες μορφές του οικονομικού κινδύνου απαντώνται:

- στην φύση των ασφαλιστικών εργασιών και στη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου (π.χ. ασφαλίσεις καταστροφικών γεγονότων, εγγυήσεις και δικαιώματα προαίρεσης ενσωματωμένα στα ασφαλιστήρια συμβόλαια)
- στο μακροοικονομικό περιβάλλον (πληθωρισμός, ύψος επιτοκίων, συναλλαγματική ισοτιμία, ανεργία)
- στο μικροοικονομικό περιβάλλον (προσφορά ζήτηση προϊόντων, ρύθμιση αγοράς, ανταγωνισμός)
- στη διοίκηση του ασφαλιστικού οργανισμού (δομή, οργάνωση, τεχνολογία, τεχνογνωσία, εκπαίδευση, διαδικασίες λήψης αποφάσεων)

5.3 Είδη κινδύνων

Οι βασικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται μια ασφαλιστική εταιρεία, πέραν του ασφαλιστικού κινδύνου, είναι οι ακόλουθοι:

Κίνδυνος Underwriting. Ο κίνδυνος αυτός σχετίζεται άμεσα με την αξιολόγηση των πελατών των ασφαλιστικών εταιρειών, τα ασφάλιστρα, τα αντασφάλιστρα, τα τεχνικά αποθεματικά καθώς και με τη σωστή αξιολόγηση της συμπεριφοράς των πελατών της εταιρείας όσον αφορά την διατηρησιμότητα των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Πρόκειται για τον κίνδυνο απώλειας ή δυσμενούς μεταβολής στην αξία των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, λόγω ακατάλληλων παραδοχών κατά την τιμολόγηση και τον σχηματισμό προβλέψεων.

Κίνδυνος ρευστότητας (Liquidity Risk). Ο κίνδυνος αυτός σχετίζεται άμεσα με την οικονομική ρευστότητα της εταιρείας και με το κατά πόσο η εταιρεία είναι ικανή να αντεπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις όχι μόνο σε επίπεδο αποζημιώσεων αλλά και σε επίπεδο υποχρεώσεων γενικότερα. Είναι ο κίνδυνος αδυναμίας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων να εκποιήσουν επενδύσεις και άλλα περιουσιακά στοιχεία προκειμένου να προβούν στον διακανονισμό των οικονομικών τους υποχρεώσεων, όταν αυτές καταστούν απαιτητές.

Κίνδυνος αγοράς (Market Risk). Ο κίνδυνος αυτός σχετίζεται με τις μεταβολές στην αγορά χρήματος, δηλαδή τις αυξομειώσεις των επιτοκίων των αγοραίων αξιών μετοχικών τίτλων, ακινήτων, των συναλλαγματικών νομισματικών ισοτιμιών, τις χρηματιστηριακές συναλλαγές, την κατάσταση των χρηματαγορών γενικότερα, αγορών παραγώγων και συναλλάγματος και άλλων γενικότερων οικονομικών παραγόντων. Συγκεκριμένα, είναι ο κίνδυνος απώλειας ή δυσμενούς μεταβολής στη χρηματοοικονομική κατάσταση, που απορρέει, άμεσα ή έμμεσα, από τις διακυμάνσεις στο επίπεδο και στη μεταβλητότητα των αγοραίων τιμών των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των χρηματοπιστωτικών μέσων.

Πιστωτικός κίνδυνος (Credit Risk). Ο πιστωτικός κίνδυνος στον ασφαλιστικό κλάδο σχετίζεται με την δυνατότητα των αντασφαλιστών να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της εταιρείας σε μια δεδομένη στιγμή. Ο πιστωτικός κίνδυνος εμπεριέχει επίσης και την δυνατότητα της εταιρείας να εισπράττει από τους χρεώστες της και να είναι απαλλαγμένη από προβληματικούς λογαριασμούς.

Συστηματικός κίνδυνος (Historic - reserving Risk). Ο κίνδυνος αυτός σχετίζεται κυρίως με το νομοθετικό περιβάλλον στο οποίο κινείται οι επιχείρηση καθώς και με τους οικονομικούς κύκλους που διανύει η αγορά στην οποία λειτουργεί.

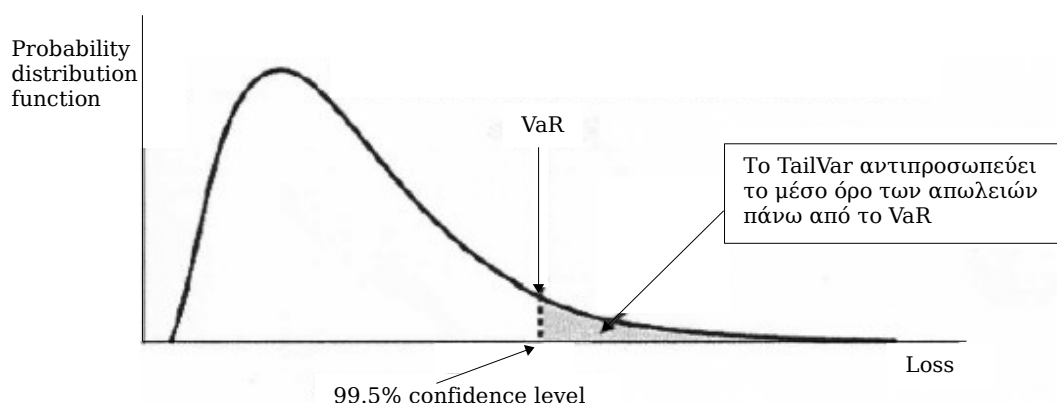
Λειτουργικός κίνδυνος (Operational Risk). Ο λειτουργικός κίνδυνος αφορά στις διαδικασίες, στα συστήματα, στη διοίκηση ή την πιθανότητα εξαπάτησης εντός της εταιρείας. Πρόκειται για τον κίνδυνο εμφάνισης ζημιών λόγω ακατάλληλων ή προβληματικών εσωτερικών διαδικασιών, ή λόγω προβλημάτων στα

λειτουργικά συστήματα και το προσωπικό, ή λόγω εξωτερικών παραγόντων.

5.4 Μέτρηση κινδύνων

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται, κυρίως στον τραπεζικό χώρο, για την εκτίμηση δυνητικής ζημιάς που προκύπτει από συγκεκριμένη κατηγορία κινδύνου είναι η Value at Risk (VaR).

Η μέθοδος Value at Risk (VaR), μέσα από την στατιστική ανάλυση ιστορικών δεδομένων, μπορεί να υπολογίσει την μέγιστη δυνατή ζημιά σε ένα δεδομένο χρονικό διάστημα και με ένα δεδομένο επίπεδο εμπιστοσύνης (Confidence level) - προσδιορίζει την ζημιά για παράδειγμα: στην χρονική περίοδο ενός μήνα με πιθανότητα 99,5 %.

Σχήμα 5.1: Διάγραμμα απεικόνισης VaR και TailVar

Η μέθοδος VaR δυστυχώς δεν είναι ακριβής σε κινδύνους μικρής συχνότητας ή μεγάλου μεγέθους, οπότε και σε αυτές τις περιπτώσεις αντικαθίσταται με την tailVaR που ουσιαστικά αντιπροσωπεύει το εκατοστημόριο της VaR συν την μέση υπέρβαση της πιθανότητας του να συμβεί το γεγονός ($\text{TailVar} = \text{VaR} + \text{Expected Shortfall}$).

5.5 Διασπορά κινδύνου

Η διασπορά βασίζεται στην αρχή ότι δεν είναι πιθανό όλοι οι κίνδυνοι να προκύψουν την ίδια χρονική στιγμή - δεδομένου ότι οι παράγοντες κινδύνου είναι ανε-

ξάρτητοι. Όσο μεγαλύτερο αριθμό κινδύνων αναλαμβάνει μια ασφαλιστική εταιρία, τόσο πιο πιθανό είναι να προβλέψει βασισμένη στην εμπειρία της, το επίπεδο των ζημιών που θα κληθεί να καλύψει.

Οι επιπτώσεις της διασποράς συντελούνται σε διαφορετικά επίπεδα : μεταξύ μεμονωμένων κινδύνων μέσα σε ένα χαρτοφυλάκιο με πολλά είδη προϊόντων, μεταξύ διαφορετικών ειδών κινδύνων μέσα στο χαρτοφυλάκιο ενός προϊόντος, μεταξύ διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών ή μεταξύ διαφορετικών νομικών προσώπων σε ένα όμιλο εταιριών.

5.6 Συγκέντρωση και συσσώρευση κινδύνων

Οι επιπτώσεις της συγκέντρωσης ή συσσώρευσης είναι ακριβώς αντίθετες από αυτές της διασποράς, δηλαδή αντιπροσωπεύουν την περίπτωση όπου οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η εταιρεία έχουν ένα σημαντικό επίπεδο αλληλεξάρτησης. Η συγκέντρωση (concentration) χρησιμοποιείται σαν ορολογία στα πλαίσια του κινδύνου της αγοράς (market risk) κυρίως όταν ένα χαρτοφυλάκιο επενδύεται σε πολύ συγκεκριμένες θέσεις.

Η συσσώρευση (accumulation) χρησιμοποιείται σαν ορολογία για τον καθορισμό συγκεκριμένων ασφαλιστικών κινδύνων, όπως π.χ. ο κίνδυνος καταστροφικών συμβάντων.

5.7 Τεχνικές μείωσης κινδύνων

Είναι όλες οι τεχνικές που παρέχουν τη δυνατότητα σε ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις να μεταβιβάζουν τμήμα ή όλους τους κινδύνους τους σε άλλο μέρος. Οι τεχνικές μείωσης κινδύνων είναι ένα βασικό στοιχείο για την αποτελεσματική στρατηγική διαχείρισης κινδύνων και αποτελούν μια από τις καλύτερες πρακτικές της αγοράς. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλα τα είδη κινδύνου.

Η πιο κοινή τεχνική μείωσης κινδύνου που σχετίζεται με τον ασφαλιστικό κίνδυνο, είναι η μέθοδος της μεταφοράς (retrocession) ενός μέρους ή ολόκληρου του χαρτοφυλακίου σε αντασφαλιστική εταιρία. Σε τέτοιου είδους συναλλαγές, οι κίνδυνοι μπορούν να μοιραστούν είτε σε επίπεδο ποσοστού, είτε σε επίπεδο ενός μέγιστου ορίου ποσού. Μια άλλη συνήθης τεχνική μείωσης κινδύνου είναι η προστασία

έναντι του χρηματοοικονομικού κινδύνου με τη χρήση εργαλείων hedging.

Κεφάλαιο 6

Η δομή του Solvency II

6.1 Εισαγωγή

Το νέο σύστημα φερεγγυότητας αποσκοπεί στο να παρέχει στις εποπτικές αρχές τα κατάλληλα εργαλεία προκειμένου να εκτιμούν ορθά τη συνολική φερεγγυότητα μιας ασφαλιστικής επιχείρησης. Κατ' επέκταση, στα πλαίσια των απαιτήσεων που καθορίζει δεν πρέπει να περιλαμβάνει μόνο ποσοτικούς συντελεστές και δείκτες, αλλά να καλύπτει επίσης και ποιοτικές πτυχές που επηρεάζουν το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο (διαχείριση, εσωτερικός έλεγχος κινδύνων, ανταγωνιστική θέση, κ.λπ.).

Το Solvency II βασίζεται σε μια διάρθρωση τριών πυλώνων, όπως εκείνη της προσέγγισης της Βασιλείας II, προσαρμοσμένη όμως στις ιδιαιτερότητες των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Η υιοθέτηση της διάρθρωσης αυτής ωστόσο, απαιτεί να ληφθεί υπόψη η αλληλεπίδραση μεταξύ των διαφόρων πυλώνων της ποσοτικής και ποιοτικής εποπτείας, καθώς και ο ρόλος της γνωστοποίησης χρηματοοικονομικών πληροφοριών.

Οι τρεις πυλώνες που απαρτίζουν το νέο καθεστώς αφορούν στα εξής:

Πυλώνας I - Ποσοτικές απαιτήσεις. Οι επιχειρήσεις ακολουθούν τις ποσοτικές απαιτήσεις που καλύπτονται από τις ακόλουθες πέντε ενότητες:

Αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Αφορά τα πρότυπα που ορίζονται για την αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να καταρτίζεται ο ισολογισμός στα κράτη μέλη.

Τεχνικά αποθεματικά. Προβλέπει τα τεχνικά αποθεματικά που απαιτούνται έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους έναντι των αντισυμβαλλομένων.

Απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας. Αφορά στο απαιτούμενο κεφάλαιο που χρειάζεται μια επιχείρηση για να περιορίσει την πιθανότητα χρεοκοπίας. Το κεφάλαιο αυτό ελέγχεται σε μόνιμη βάση και υπολογίζεται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο.

Απαιτούμενο ελάχιστο κεφάλαιο. Αντιπροσωπεύει το επίπεδο των ιδίων κεφαλαίων κάτω από το οποίο τα συμφέροντα των ασφαλισμένων θα μπορούσαν να απειλούνται.

Επενδυτικοί κανόνες. Αφορά τη διαχείριση και την εποπτεία των στοιχείων του ενεργητικού που κατέχουν οι επιχειρήσεις. Αυτές οι δραστηριότητες πρέπει να εγγυώνται τα συμφέροντα των αντισυμβαλλομένων.

Πυλώνας II - Ποιοτικές απαιτήσεις και κανόνες εποπτείας. Η Φερεγγυότητα II απαιτεί εποπτεία για να εξασφαλίζεται πρώτα από όλα η προστασία των κατόχων ασφαλιστήριων συμβολαίων, λαμβάνοντας υπόψη τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την ύπαρξη ισότιμων όρων στην αγορά. Οι εποπτικές αρχές αξιολογούν τη χρηματοοικονομική θέση και τις μεθόδους των επιχειρήσεων, έχοντας δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα καθώς και στους χώρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Από την πλευρά τους, οι εποπτικές αρχές πρέπει να ασκούν τις αρμοδιότητές τους έγκαιρα και να τηρούν την αναλογικότητα.

Η μη συμμόρφωση προς τις ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις ενδέχεται να έχει σοβαρές συνέπειες για τη χρηματοπιστωτική ευρωστία μιας ασφαλιστικής επιχείρησης, και η εποπτική αξιολόγηση στοχεύει στον προσδιορισμό ιδρυμάτων υψηλού κινδύνου λόγω των χρηματοπιστωτικών, οργανωτικών ή άλλων χαρακτηριστικών τους.

Όσον αφορά τη διακυβέρνηση, πρέπει να υπάρχει συνέπεια στις απαιτήσεις για τον τραπεζικό τομέα και τους τομείς των κινητών αξιών, της ασφάλισης και της αντασφάλισης. Οι απαιτήσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη διαχείριση κινδύνου και τον εσωτερικό έλεγχο. Ο διοικητικός ή διαχειριστικός φορέας της επιχείρησης έχει την τελική ευθύνη για τη συμμόρφωση της εται-

ρείας προς τις διατάξεις σχετικά με τις ποιοτικές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις εποπτείας.

Πυλώνας III - Πληροφορίες για εποπτικούς σκοπούς και πληροφορίες για το κοινό. Οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν στις εποπτικές αρχές όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την άσκηση της εποπτείας. Καθιερώνονται οι αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά την πληροφόρηση για εποπτικούς σκοπούς.

Κάθε χρόνο, κατόπιν έγκρισης από το διοικητικό ή διαχειριστικό φορέα της, η επιχείρηση εκδίδει έκθεση που παρουσιάζει τη χρηματοοικονομική θέση της και τη φερεγγυότητά της. Επικαιροποιεί τα δεδομένα της και μπορεί, εάν επιθυμεί, να δημοσιεύσει πρόσθετες πληροφορίες.

6.2 Πυλώνας I - Ποσοτικές απαιτήσεις

Ο πρώτος πυλώνας καθορίζει τους χρηματοοικονομικούς πόρους τους οποίους χρειάζεται μια ασφαλιστική εταιρεία προκειμένου να έχει τα επιθυμητά επίπεδα φερεγγυότητας. Συγκεκριμένα, προσδιορίζει το σύνολο των κανόνων βάσει των οποίων θα πρέπει να υπολογιστούν τα τεχνικά αποθεματικά, οι επενδύσεις σε κεφάλαια, η διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων, καθώς και το ύψος του απαιτούμενου για τη διασφάλιση της επιθυμητής φερεγγυότητας κεφαλαίου.

6.2.1 Τεχνικά αποθεματικά

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται, στα πλαίσια των απαιτήσεων του πρώτου πυλώνα, στην εναρμόνιση των μεθόδων υπολογισμού των τεχνικών αποθεματικών. Είναι σαφές ότι, τα τεχνικά αποθεματικά σχηματίζονται προκειμένου να διασφαλιστούν οι μελλοντικές πληρωμές των ζημιών ή γενικότερα των υποχρεώσεων που πηγάζουν από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Δεδομένου, όμως, ότι ούτε το χρονικό σημείο αλλά ούτε και το τελικό ποσό αυτών των πληρωμών γίνεται να προσδιοριστεί με ακρίβεια, αυτές οι μελλοντικές πληρωμές μπορούν να υπολογιστούν μόνο βάσει πιθανοτήτων.

Βασική αρχή που πρέπει να τηρείται κατά τον σχηματισμό των τεχνικών αποθεματικών είναι αυτή της συνέπειας με την αγορά. Αυτό σημαίνει ότι, για τον υπολο-

γισμό των τεχνικών αποθεματικών πρέπει να χρησιμοποιούνται πληροφορίες -και να εξασφαλίζεται η συμφωνία με αυτές - που παρέχουν οι χρηματοπιστωτικές αγορές, καθώς και τα γενικά διαθέσιμα δεδομένα για τους ασφαλιστικούς και αντασφαλιστικούς τεχνικούς κινδύνους. Επίσης, ο τρόπος υπολογισμού τους πρέπει να χαρακτηρίζεται από σύνεση, αξιοπιστία και αντικειμενικότητα.

Ο υπολογισμός των τεχνικών αποθεματικών βασίζεται στην τρέχουσα αξία ρευστοποίησής τους. Η τρέχουσα αξία ρευστοποίησης (ή εξόδου) αντιπροσωπεύει το ποσό που θα κατέβαλε σήμερα μια επιχείρηση ασφαλίσεων εάν μεταβίβαζε τα συμβατικά της δικαιώματα και υποχρεώσεις σε άλλη επιχείρηση. Η χρήση της τρέχουσας αξίας εξόδου ωστόσο, δεν υποδηλώνει σε καμιά περίπτωση ότι μια ασφαλιστική επιχείρηση θα μπορούσε να μεταβιβάσει, ή θα μεταβίβαζε ή ότι οφείλει να μεταβιβάσει αυτές τις υποχρεώσεις.

Ειδικότερα, ο προσδιορισμός της αξίας των τεχνικών αποθεματικών επιτυγχάνεται μέσω του υπολογισμού της “βέλτιστης εκτίμησης”, στην οποία προστίθεται ένα περιθώριο κινδύνου (risk margin) που απεικονίζει ουσιαστικά την “αβεβαιότητα” στον υπολογισμό των προβλέψεων:

Η βέλτιστη εκτίμηση ισούται με το μέσο όρο των μελλοντικών ταμειακών ροών σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων, λαμβανομένης υπ’ όψιν της χρονικής αξίας του χρήματος.

Ο υπολογισμός της βέλτιστης εκτίμησης πρέπει να βασίζεται σε ορθές αναλογιστικές τεχνικές και δεδομένα ποιότητας, ενώ θα πρέπει να ελέγχεται τακτικά βάσει της πραγματικής εμπειρίας. Σε περίπτωση που η σύγκριση επισημάνει συστηματική απόκλιση μεταξύ της εμπειρικής παρατήρησης και των υπολογισμών της βέλτιστης εκτίμησης, η σχετική επιχείρηση οφείλει να προβεί στις κατάλληλες προσαρμογές των αναλογιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται ή των παραδοχών που γίνονται.

Το περιθώριο κινδύνου διασφαλίζει ότι η συνολική αξία των τεχνικών αποθεματικών ισοδυναμεί με το ποσό που οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα κατέβαλαν εάν μετέφεραν τα συμβατικά τους δικαιώματα και υποχρεώσεις άμεσα σε άλλη επιχείρηση. Εναλλακτικά, το περιθώριο κινδύνου μπορεί να υπολογιστεί με βάση το πρόσθετο κόστος, άνω της βέλτιστης εκτίμησης, παροχής κεφαλαίου για την υποστήριξη των υποχρεώσεων ασφαλίσεων για όλη τη διάρκεια

του χαρτοφυλακίου, δηλαδή μέχρι την εκπνοή των κινδύνων (run off of risks).

Αυτή η προσέγγιση προστατεύει τα δικαιώματα του ασφαλισμένου και λαμβάνει υπόψη την αβεβαιότητα που συνδέεται με την αποτίμηση της βέλτιστης εκτίμησης.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να διαθέτουν εσωτερικές διεργασίες και διαδικασίες που να εξασφαλίζουν την καταλληλότητα, την πληρότητα και την ακρίβεια των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό των τεχνικών τους αποθεματικών.

Ως προς το ύψος των σχηματισθέντων τεχνικών αποθεματικών, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, εφόσον τους ζητηθεί από τις εποπτικές αρχές, πρέπει να αποδεικνύουν την καταλληλότητα του επιπέδου αυτών, καθώς και την εφαρμοσιμότητα και τη συνάφεια των χρησιμοποιούμενων μεθόδων, και την επάρκεια των υποκείμενων στατιστικών δεδομένων.

Στο βαθμό που ο υπολογισμός των τεχνικών αποθεματικών δεν συνάδει με τους κανόνες που τίθενται από το νέο καθεστώς φερεγγυότητας, οι εποπτικές αρχές δύναται να ζητήσουν από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να αυξήσουν το ποσό των τεχνικών αποθεματικών έτσι ώστε αυτά να αντιστοιχούν στο επίπεδο που προκύπτει βάσει των προβλεπόμενων.

6.2.2 Επενδύσεις

Σύμφωνα με τα ισχύοντα κατά το Solvency I, οι κανόνες φερεγγυότητας δεν καλύπτουν επαρκώς τον κίνδυνο στοιχείων ενεργητικού (τον κίνδυνο αγοράς) στον υπολογισμό του επιπέδου επιθυμητού κεφαλαίου. Η διαχείριση του επενδυτικού κινδύνου αντιμετωπίζεται με έναν πιο απλοϊκό και μη ευαίσθητο στον κίνδυνο τρόπο, διακρίνοντας τις επενδύσεις σε δύο κατηγορίες:

1. στοιχεία του ενεργητικού που καλύπτουν τεχνικά αποθεματικά και τα οποία υπόκεινται σε μια σειρά ποσοτικών περιορισμών (π.χ. κριτήρια επιλεξιμότητας στοιχείων ενεργητικού και των ποσοτικών ορίων) και
2. “ελεύθερα περιουσιακά στοιχεία”, δηλαδή οποιαδήποτε άλλα περιουσιακά στοιχεία που δεν υπόκεινται σε ποσοτικούς περιορισμούς.

Σύμφωνα με το νέο καθεστώς, η διάκριση αυτή παύει να υφίσταται. Τα ποσοτικά όρια των επενδύσεων και τα κριτήρια επιλεξιμότητας στοιχείων ενεργητικού

δεν θα διατηρηθούν. Αντιθέτως, όλες οι επενδύσεις των επιχειρήσεων ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων – είτε πρόκειται για επενδύσεις στοιχείων ενεργητικού που καλύπτουν τεχνικά αποθεματικά, είτε στοιχείων ενεργητικού που καλύπτουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας είτε αδέσμευτων (ελεύθερων) στοιχείων ενεργητικού – θα υπόκεινται σε απαιτήσεις κεφαλαίου ανάλογες με το αναλαμβανόμενο επίπεδο κινδύνου.

Ένας από τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε απαραίτητο το νέο σύστημα να εξετάσει επίσης τον κίνδυνο αγορά ή τους κινδύνους που συνδέονται με τις επενδύσεις, είναι ότι η εμπειρία έχει δείξει ότι η εφαρμογή ακατάλληλων στρατηγικών επενδύσεων μπορεί να απειλήσει την οικονομική ευρωστία της επιχείρησης και την ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της.

Ειδικότερα, το νέο σύστημα φερεγγυότητας καθιερώνει αναφορικά με τη διενέργεια επενδύσεων των περιουσιακών στοιχείων που κατέχουν οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, την **αρχή του συνετού διαχειριστή**.

Σύμφωνα με την παραπάνω αρχή, απαιτείται από τις επιχειρήσεις:

- να επενδύουν τα στοιχεία του ενεργητικού με σκοπό τη βέλτιστη εξυπηρέτηση των κατόχων ασφαλιστήριων συμβολαίων,
- να αντιστοιχούν επαρκώς τις επενδύσεις με τις υποχρεώσεις και
- να αποδίδουν τη δέουσα προσοχή στους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους, όπως η ρευστότητα και ο κίνδυνος συγκέντρωσης.

Όλα τα περιουσιακά στοιχεία επενδύονται με τρόπο που να εγγυάται την ασφάλεια, την ποιότητα, την ρευστότητα και την κερδοφορία του συνολικού χαρτοφυλακίου, ιδιαίτερα εκείνα που καλύπτουν τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις και τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας.

Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για την κάλυψη των τεχνικών αποθεματικών, επενδύονται επίσης με τρόπο κατάλληλο προς τη φύση και τη διάρκεια των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών υποχρεώσεων, προσβλέποντας πάντοτε στην εξασφάλιση του (καλύτερου) συμφέροντος των αντισυμβαλλομένων και δικαιούχων.

Τέλος, οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την ανάπτυξη της επενδυτικής στρατηγικής τους είναι “ελεύθερες”. Με άλλα λόγια, δεν απαιτείται να επενδύουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων και δεν

εξαρτούν τις επενδυτικές τους αποφάσεις από οποιαδήποτε υποχρέωση προηγούμενης έγκρισης ή συστηματικής κοινοποίησης.

Η εφαρμογή της αρχής του “συνετού διαχειριστή” στην επενδυτική πολιτική, η οποία επιτρέπει να μην τίθενται τεχνητά όρια στις επενδύσεις, απαιτώντας παράλληλα υψηλά ποιοτικά κριτήρια για κάθε σημαντικό κίνδυνο κατά τον υπολογισμό της κεφαλαιακής απαίτησης, αποτελεί ένα στοιχείο το οποίο συμβαδίζει με την επιδίωξη του νέου καθεστώτος φερεγγυότητας να ενθαρρυνθεί η χρηστή εσωτερική διαχείριση.

6.2.3 Αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

Το νέο καθεστώς υιοθετεί μία οικονομική “προσέγγιση συνολικού ισολογισμού”. Η προσέγγιση αυτή, στηρίζεται σε μια αποτίμηση του συνολικού ισολογισμού των επιχειρήσεων ασφαλίσεων, σύμφωνα με την οποία τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού αποτιμώνται με τον ίδιο τρόπο.

Ορίζει ότι η αποτίμηση του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού θα γίνεται στην εύλογη αξία, όπως αυτή ορίζεται σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ (διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης). Πρόκειται να αναπτυχθούν μέτρα εφαρμογής που θα προσδιορίζουν τον τρόπο υπολογισμού της εύλογης αξίας συγκεκριμένων στοιχείων του ισολογισμού, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία αποτιμώνται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη.

6.2.4 Κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας

Τα ίδια κεφάλαια αντιστοιχούν στους διαθέσιμους χρηματοπιστωτικούς πόρους των επιχειρήσεων ασφαλίσεων, οι οποίοι μπορούν να λειτουργήσουν ως αντιστάθμισμα έναντι κινδύνων και μέσο απορρόφησης χρηματοπιστωτικών ζημιών, όταν κρίνεται απαραίτητο.

Το νέο σύστημα φερεγγυότητας καθιερώνει δύο επίπεδα υποχρεωτικών κεφαλαιακών απαιτήσεων, τα οποία εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό: ένα επίπεδο επιθυμητού κεφαλαίου – SCR (Solvency Capital Requirement) και ένα επίπεδο ελάχιστου κεφαλαίου – MCR (Minimum Capital Requirement). Τα δύο αυτά επίπεδα είναι υποχρεωτικά για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και το ρυθμιστικό σύστημα προβλέπει εποπτικές παρεμβάσεις και κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησής τους.

6.2.4.1 Απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας - SCR

Το επιθυμητό κεφάλαιο φερεγγυότητας (SCR) αντιστοιχεί σε ένα επίπεδο κεφαλαίου το οποίο επιτρέπει στην επιχείρηση να απορροφήσει σημαντικές και απρόβλεπτες ζημιές και να παρέχει εύλογη κάλυψη στους ασφαλισμένους και τους δικαιούχους.

Το επίπεδο επιθυμητού κεφαλαίου αντικατοπτρίζει το οικονομικό κεφάλαιο που πρέπει να διαθέτει η επιχείρηση προκειμένου να περιορίσει την πιθανότητα πτώχευσης στο 0,5% (αξία σε κίνδυνο 99,5%) μέσα σε χρονικό ορίζοντα ενός έτους.

Ο υπολογισμός της απαίτησης για το επίπεδο επιθυμητού κεφαλαίου λαμβάνει υπόψη και προσδιορίζει ποσοτικά τους περισσότερους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένη η ασφαλιστική επιχείρηση. Ωστόσο για να αντιστοιχεί στο πραγματικό προφίλ κινδύνου της επιχείρησης, λαμβάνονται υπόψη και οι επιπτώσεις των τεχνικών μετριασμού του κινδύνου.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας τουλάχιστον μία φορά ετησίως και αναφέρουν το αποτέλεσμα του υπολογισμού αυτού στις εποπτικές αρχές. Εάν, εν τω μεταξύ, το προφίλ κινδύνου της επιχείρησης έχει αλλάξει σημαντικά από την ημερομηνία κατά την οποία αναφέρθηκαν τελευταία φορά οι κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας, ή υπάρχουν στοιχεία που να υπονοούν κάτι τέτοιο, οι εποπτικές αρχές μπορούν να απαιτήσουν από αυτές να υπολογίσουν εκ νέου τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας.

Το επίπεδο επιθυμητού κεφαλαίου αποτελεί το όριο κάτω του οποίου εντατικοποιούνται οι εποπτικές παρεμβάσεις (δηλαδή, προτού το κεφάλαιο αγγίξει το ελάχιστο κεφάλαιο φερεγγυότητας - MCR).

Όταν μία επιχείρηση δεν πληρεί το απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας SCR, θα πρέπει να αποκαταστήσει σε εύλογο χρόνο το απαραίτητο κεφάλαιο για την κάλυψη της απαίτησης αυτής, με βάση ένα συγκεκριμένο και εφικτό σχέδιο που θα υποβάλλεται προς έγκριση στην εποπτική αρχή. Αντίθετα, οι ασφαλιστικές εταιρίες που θα είναι σε θέση να καλύψουν το SCR θα βρίσκονται σε θέση ισχύος και θα έχουν την ελευθερία να διοικούν την επιχείρηση και τις εργασίες τους χωρίς περιορισμούς ή παρεμβάσεις από τις εποπτικές αρχές. Οι εταιρίες αυτές θα υπόκεινται μόνο σε τακτικούς ελέγχους.

6.2.4.2 Μέθοδοι υπολογισμού SCR

Για τον υπολογισμό του απαιτούμενου κεφαλαίου φερεγγυότητας SCR, προβλέπονται τρεις εναλλακτικές μέθοδοι. Η επιλογή της καταλληλότερης μεθόδου από μέρους της επιχείρησης γίνεται βάσει του προφίλ κινδύνου της, δηλαδή ανάλογα με τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των κινδύνων που αντιμετωπίζει.

Ακολουθεί μια σύντομη ανάλυση των μεθόδων αυτών:

6.2.4.2.1 Τυποποιημένη μέθοδος Πρόκειται για μια σχετικά απλή φόρμουλα η οποία στοχεύει στο να επιτύχει τη σωστή ισορροπία μεταξύ της ευαισθησίας στον κίνδυνο και της πρακτικότητας.

Η τυποποιημένη μέθοδος αντικατοπτρίζει τους πιθανούς κινδύνους σε όλα τα επίπεδα των εργασιών της ασφαλιστικής εταιρείας. Οι κίνδυνοι αυτοί αξιολογούνται ξεχωριστά ως μεμονωμένες ενότητες κινδύνου, οι οποίες διακρίνονται σε επιμέρους ενότητες. Κάθε μία από αυτές τις ενότητες κινδύνου διαμορφώνεται με τη χρήση ενός μέτρου δυνητικής ζημίας ή αξίας σε κίνδυνο (Value-at-Risk), με διάστημα εμπιστοσύνης 99,5% για μια περίοδο ενός έτους. Κατά περίπτωση, στον σχεδιασμό κάθε ενότητας κινδύνου λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα διαφοροποίησης.

Η συνολική κεφαλαιακή απαίτηση φερεγγυότητας (SCR) προκύπτει από την άθροιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για κάθε ενότητα κινδύνου, ο προσδιορισμός των οποίων γίνεται με τη βοήθεια συντελεστών συσχέτισης.

Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας με την τυποποιημένη μέθοδο, δίνει τη δυνατότητα τόσο της χρήσης παραμέτρων που προσιδιάζουν στην κάθε επιχείρηση, όσο και τυποποιημένων απλοποιήσεων για τις ΜΜΕ. Ειδικότερα, υπό τον όρο της προηγούμενης έγκρισης από τις εποπτικές αρχές, οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις μπορούν, στο πλαίσιο του σχεδιασμού της τυποποιημένης μεθόδου, να αντικαταστήσουν μια υποομάδα από τις παραμέτρους με ειδικές παραμέτρους οι οποίες διαμορφώνονται στη βάση των εσωτερικών δεδομένων των εκάστοτε επιχειρήσεων, ή των δεδομένων τα οποία έχουν άμεση συνάφεια για τις εργασίες της επιχείρησης αυτής με τη χρησιμοποίηση τυποποιημένων μεθόδων. Κατά τη χορήγηση της εποπτικής έγκρισης, οι εποπτικές αρχές εξακριβώνουν την πληρότητα, ακρίβεια και καταλληλότητα των χρησιμοποιούμενων δεδομένων.

Επίσης, οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν απλοποιημένο υπολογισμό για κάποια ειδική υποενότητα ή ενότητα κινδύνου στην περίπτωση που η φύση, η κλίμακα και η πολυπλοκότητα των κινδύνων που αντιμετωπίζουν δικαιολογεί τη στάση αυτή και εφόσον κρίνεται δυσανάλογο να απαιτηθεί από όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν τον τυποποιημένο υπολογισμό.

6.2.4.2.2 Εσωτερικά μοντέλα Το επίπεδο επιθυμητού κεφαλαίου (SCR) μπορεί επίσης να υπολογιστεί με τη χρήση κάποιου εσωτερικού μοντέλου της εταιρείας το οποίο θα πρέπει όμως, πρώτα να πιστοποιηθεί και να εγκριθεί από τις Εποπτικές Αρχές. Στην προκειμένη περίπτωση, η συνολική ζημιά που πιθανό να προκύψει από κάθε κίνδυνο θα περιγράφεται μέσω μιας κατανομής πιθανοτήτων εκτιμώντας όλα τα πιθανά αποτελέσματα.

Προκειμένου να χορηγηθεί η έγκριση των εποπτικών αρχών για τη χρήση εσωτερικού μοντέλου, οι επιχειρήσεις ασφαλίσεων πρέπει να υποβάλουν αίτηση εγκεκριμένη από τον διοικητικό ή τον διαχειριστικό φορέα της επιχείρησης, στην οποία θα περιλαμβάνουν τεκμηριωμένα στοιχεία ότι το εσωτερικό μοντέλο ανταποκρίνεται και πληρεί τις συγκεκριμένες απαιτήσεις που προβλέπονται. Επιγραμματικά, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να αποδεικνύουν ότι το εσωτερικό μοντέλο χρησιμοποιείται ευρέως και παίζει σημαντικό ρόλο στο σύστημα διακυβέρνησής τους, ειδικότερα δε στο σύστημα διαχείρισης του κινδύνου και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Επίσης, πρέπει να γίνεται χρήση μεθόδων (για τον υπολογισμό της υποκείμενης πρόβλεψης κατανομής πιθανότητας), οι οποίες να βασίζονται σε κατάλληλες αναλογιστικές και στατιστικές τεχνικές, συμβατές με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των τεχνικών αποθεματικών, καθώς και σε τρέχουσες και αξιόπιστες πληροφορίες και ρεαλιστικές παραδοχές.

Οι εποπτικές αρχές αποφασίζουν εντός έξι μηνών από την παραλαβή της πλήρους αίτησης και δίνουν την έγκρισή τους μόνον εφόσον βεβαιωθούν ότι τα συστήματα της σχετικής ασφαλιστικής επιχείρησης για την παρακολούθηση και τη διαχείριση του κινδύνου είναι επαρκή.

Αφού εγκριθεί το εσωτερικό μοντέλο, το διοικητικό ή διαχειριστικό όργανο είναι υπεύθυνο για την εξασφάλιση της συνεχούς καταλληλότητας του σχεδιασμού

και της λειτουργίας του και ότι θα εξακολουθεί να αντικατοπτρίζει κατάλληλα το προφίλ κινδύνου της επιχείρησης. Σε περίπτωση που απαιτηθεί, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δύνανται να τροποποιήσουν το εσωτερικό τους μοντέλο σύμφωνα όμως με συγκεκριμένη πολιτική αλλαγής, η οποία συμφωνείται με τις εποπτικές αρχές κατά την διαδικασία χορήγησης της αρχικής έγκρισης.

6.2.4.2.3 Μερικώς εσωτερικά μοντέλα Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα υπολογισμού του επιθυμητού κεφαλαίου (SCR) και με τη χρήση των λεγόμενων “μερικώς εσωτερικών μοντέλων” (partial internal models), τα οποία συνδυάζουν στοιχεία των ειδικά κατασκευασμένων εσωτερικών μοντέλων για το συγκεκριμένο εταιρικό προφίλ κινδύνου με κάποια στοιχεία της Τυποποιημένης μεθόδου.

Όπως και στην περίπτωση των πλήρως εσωτερικών μοντέλων, απαιτείται η πιστοποίηση και η έγκριση των εποπτικών αρχών. Έτσι, οι επιχειρήσεις ασφαλίσεων υποβάλουν αίτηση εγκεκριμένη από τον διοικητικό ή τον διαχειριστικό φορέα της επιχείρησης, στην οποία περιλαμβάνουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι το μερικά εσωτερικό μοντέλο συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις που προβλέπονται.

Σημειώνεται ότι, για την έγκριση των μερικών εσωτερικών μοντέλων από τις εποπτικές αρχές προβλέπονται οι ίδιες απαιτήσεις με αυτές που αφορούν στα πλήρη εσωτερικά μοντέλα, συμπληρούμενες από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- η επιχείρηση να δικαιολογεί επαρκώς το περιορισμένο πεδίο εφαρμογής του υποδείγματος
- οι προκύπτουσες κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας να αντικατοπτρίζουν καταλληλότερα το προφίλ κινδύνου της επιχείρησης
- ο σχεδιασμός να είναι τέτοιος ώστε να καταστεί δυνατή η πλήρης ενσωμάτωση του μερικού εσωτερικού υποδείγματος στην τυποποιημένη μέθοδο της κεφαλαιακής επάρκειας φερεγγυότητας

Το μερικώς εσωτερικό μοντέλο μπορεί να καλύπτει μόνο ορισμένες υπο - ενότητες μιας συγκεκριμένης ενότητας κινδύνου, ή ορισμένες από τις λειτουργικές μονάδες της ασφαλιστικής ή αντασφαλιστικής επιχείρησης σε σχέση με μια ειδική ενότητα κινδύνου, ή μέρη και των δύο. Εξαιτίας αυτού, κατά την αξιολόγηση της

αίτησης για τη χρήση του, οι εποπτικές αρχές δύνανται να ζητήσουν από τις ενδιαφερόμενες ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις να υποβάλουν ένα ρεαλιστικό μεταβατικό σχέδιο για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του υποδείγματος, το οποίο θα καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζουν να επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής του υποδείγματος σε άλλες υπο-ενότητες ή επιχειρηματικές μονάδες.

Υπογραμμίζεται ότι η αναγνώριση των μερικών εσωτερικών μοντέλων για τον υπολογισμό του επιθυμητού επιπέδου φερεγγυότητας αποτελεί πολύ σημαντικό πλεονέκτημα για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις καθώς με τη χρήση αυτών των μοντέλων μπορούν να βελτιώσουν τμηματικά τους τρόπους με τους οποίους υπολογίζουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν.

Παρατήρηση. Στην περίπτωση που ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας με την εφαρμογή της τυποποιημένης μεθόδου δεν καλύπτει με ακρίβεια το προφίλ κινδύνου μιας συγκεκριμένης επιχείρησης, οι εποπτικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να απαιτήσουν από αυτή την ανάπτυξη μερικού ή πλήρους εσωτερικού μοντέλου¹.

6.2.4.3 Σύγκριση των μεθόδων υπολογισμού του SCR

Ο ακριβής υπολογισμός του προφίλ κινδύνου κάθε εταιρίας μπορεί να γίνει μόνο με την χρήση ενός εσωτερικού μοντέλου. Τα εσωτερικά μοντέλα είναι ειδικά σχεδιασμένα αναλόγως με τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των κινδύνων που αντιμετωπίζει κάθε επιχείρηση και αποτελούν το κεντρικό εργαλείο διαχείρισης κινδύνων της συγκεκριμένης εταιρίας που τα δημιουργεί.

Ωστόσο, η χρήση εσωτερικού μοντέλου πιθανό να είναι υπερβολικά πολύπλοκη και μη χρηστική σε εταιρείες με χαμηλό προφίλ κινδύνου και για αυτό το λόγο είναι απαραίτητο να υπάρχει μια ολοκληρωμένη κοινή προσέγγιση, ευαίσθητη στους κινδύνους και βασισμένη πάνω στις σωστές αρχές αξιολόγησης κινδύνων διαθέσιμη γι' αυτές τις εταιρείες που δε θέλουν να δημιουργήσουν τα δικά τους εσωτερικά

¹Όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού του απαιτούμενου κεφαλαίου φερεγγυότητας (SCR) που υιοθετούν στο σύνολό τους οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, η αρμόδια εποπτική αρχή (ΕΠΕΙΑ) δεν διαθέτει σχετικά στοιχεία, αφού -στα πλαίσια του υφιστάμενου καθεστώτος Solvency I- δεν απαιτείται η γνωστοποίηση της εν λόγω πληροφορίας.

μοντέλα.

Η Τυποποιημένη μέθοδος, αποτελεί μια απλή και οικονομική εναλλακτική λύση η οποία προσφέρει μερικά από τα πλεονεκτήματα της αντιστάθμισης των κινδύνων που προσφέρουν τα εσωτερικά μοντέλα για εκείνες τις εταιρίες που δεν είναι σε θέση να δημιουργήσουν εσωτερικά μοντέλα ή στρατηγικά έχουν επιλέξει να μην αναπτύξουν τα δικά τους εσωτερικά μοντέλα.

Με σχετικά χαμηλό κόστος συμμόρφωσης, η Τυποποιημένη μέθοδος στοχεύει να ταυτιστεί με το προφίλ κινδύνου μιας μέσης εταιρίας. Η έλλειψη όμως της ειδικής προσαρμογής στα δεδομένα της εταιρίας - σε περιπτώσεις εταιριών που αναλαμβάνουν υψηλούς ή πολύπλοκους κινδύνους - πιθανό να επιφέρει μια πιο συντηρητική προσέγγιση στη διαχείριση των κινδύνων και να οδηγήσει έτσι σε αυξημένες κεφαλαιακές ανάγκες.

Η Τυποποιημένη μέθοδος και τα Εσωτερικά Μοντέλα έχουν αρκετές κοινές αρχές όσον αφορά στο σχεδιασμό τους. Η πιο σημαντική αρχή όλων είναι η ισότιμη βαθμονόμηση του υπολογισμού των κεφαλαιακών αναγκών η οποία θα διασφαλίσει το γεγονός ότι και οι δύο προσεγγίσεις θα επιφέρουν το ίδιο επίπεδο προστασίας στους κατόχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Επιπλέον, η Τυποποιημένη μέθοδος έχει κατασκευαστεί έτσι ώστε να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις της διασποράς των εργασιών ως παράγοντα μείωσης του κινδύνου όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των Εσωτερικών Μοντέλων.

Όσον αφορά τα μερικώς εσωτερικά μοντέλα, το πλεονέκτημα της αναγνώρισης των μοντέλων αυτών είναι ότι δίνεται στην εταιρία που τα χρησιμοποιεί η δυνατότητα να βελτιώσει τμηματικά τους τρόπους με τους οποίους υπολογίζει τους κινδύνους που αντιμετωπίζει.

Οι εταιρείες που θα χρησιμοποιήσουν την Τυποποιημένη μέθοδο θα αντιμετωπίσουν πολλές δυσκολίες στην προσπάθειά τους να μεταπηδήσουν στην πλήρη χρήση εσωτερικών μοντέλων. Επομένως, είναι πιο εφικτό και κατ' επέκταση πιο πιθανό, να μπορέσουν να μεταβούν από απλούς υπολογισμούς, στη χρήση σεναρίων και τέλος στη μερική χρήση εσωτερικών μοντέλων που αρχικά θα υποστηρίζουν τα βασικά προϊόντα και σε ένα δεύτερο στάδιο τους βασικούς κινδύνους. Μετά από αυτή την σταδιακή αλλαγή, θα μπορούν να μεταβούν και στην πλήρη χρήση εσωτερικών μοντέλων. Τα μερικώς εσωτερικά μοντέλα θα αποτελέσουν ένα χρήσιμο εργαλείο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

6.2.5 Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις - MCR

Το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο (MCR) αντιστοιχεί στο επίπεδο εκείνο του κεφαλαίου, το οποίο θα πρέπει να διαθέτει μια ασφαλιστική εταιρεία για να θεωρείται οριακά φερέγγυα, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί το όριο ενεργοποίησης της έσχατης εποπτικής παρέμβασης και ανακαλείται η άδεια.

Ο σκοπός του MCR είναι να θέσει ένα επίπεδο ελέγχου στο οποίο το ενεργητικό της εταιρίας θα υπερβαίνει κατά ένα επαρκές περιθώριο την αξία των υποχρεώσεων της εταιρίας απέναντι στους κατόχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων και θα διασφαλίζει έτσι τη βραχυχρόνια επιβίωση της εταιρίας, μέχρι δηλαδή να μπορέσει να μεταφέρει το χαρτοφυλάκιο της σε μια άλλη εταιρία ή να συλλέξει τα αναγκαία κεφάλαια για την επιβίωσή της. Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται ανά τρίμηνο.

Για να διευκολυνθεί και να σταθεροποιηθεί η μετάβαση στο νέο συνολικό σύστημα φερεγγυότητας, το MCR θα είναι δομημένο με ακριβή και άμεσο τρόπο όπως στις ισχύουσες οδηγίες “Φερεγγυότητα I”, διατηρώντας ταυτόχρονα ένα επαρκές επίπεδο προληπτικής εποπτείας.

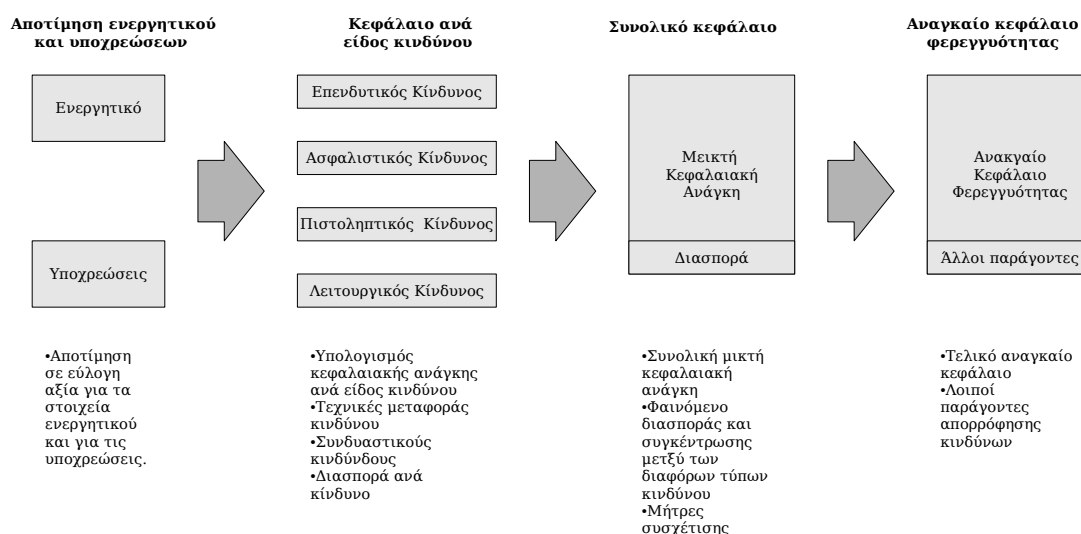
Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση στο νέο καθεστώς, οι επιχειρήσεις ασφαλίσεων που συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις του συστήματος “Φερεγγυότητα I” κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της οδηγίας “Φερεγγυότητα II” αλλά δεν συμμορφώνονται προς τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, έχουν στη διάθεσή τους ένα έτος ούτως ώστε να συμμορφωθούν προς το νέο καθεστώς.

Οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, σε σύγκριση με το απαιτούμενο κεφάλαιο φερεγγυότητας, δημιουργούν επαρκές περιθώριο ούτως ώστε να διασφαλίζεται μία εύλογη “κλιμακωτή επέμβαση” (ladder of intervention) εκ μέρους των εποπτικών αρχών.

6.2.6 Συμπέρασμα

Ο πρώτος πυλώνας προσδιορίζει τις ποσοτικές απαιτήσεις κεφαλαίου που εισάγει το νέο καθεστώς φερεγγυότητας Solvency II.

Υιοθετεί μια διεπίπεδη προσέγγιση για τον υπολογισμό των απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων - απαιτήσεις φερεγγυότητας (SCR) και ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίου (MCR) - δίνοντας έτσι στις εποπτικές αρχές τον αναγκαίο χρόνο να παρέμβουν για

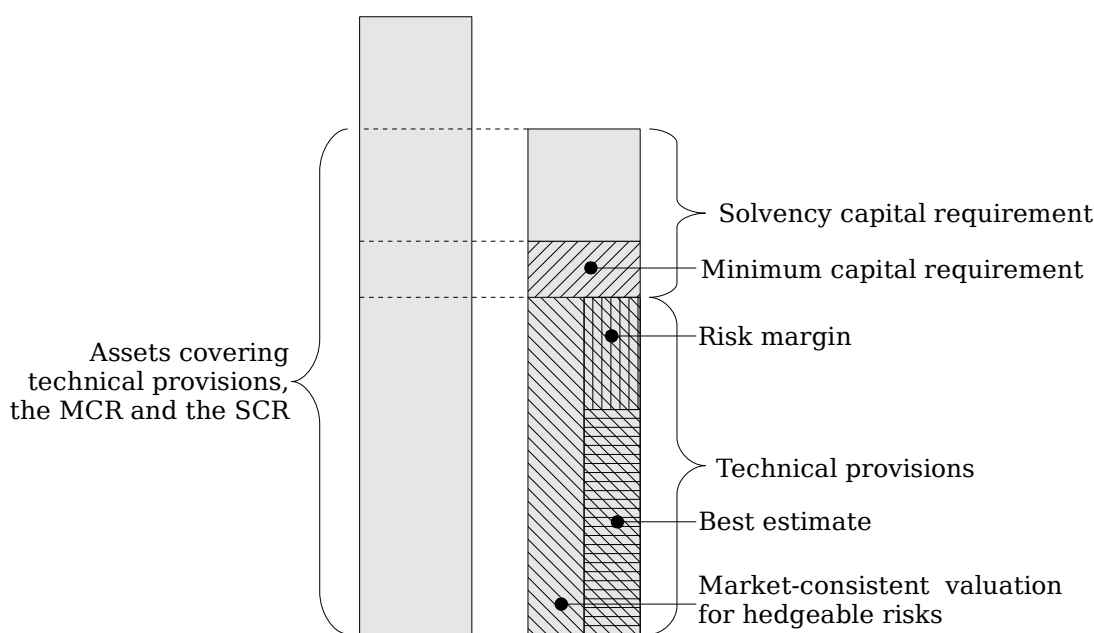

Σχήμα 6.1: Σύνοψη προτεινόμενου πλαισίου

την προστασία των αντισυμβαλλόμενων και δικαιούχων. Αποσκοπεί στην εναρμόνιση των μεθόδων υπολογισμού των τεχνικών αποθεμάτων, προτείνοντας την αξιολόγηση τους μέσω του υπολογισμού της “βέλτιστης εκτίμησης”, καθώς και των μεθόδων αποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού εισάγοντας την μέθοδο της “ολιστικής προσέγγισης του ισολογισμού” (Total balance sheet Approach).

Αναφορικά με τη διενέργεια επενδύσεων καθιερώνει την αρχή του συνετού επενδυτή, σύμφωνα με την οποία απαιτείται από τις επιχειρήσεις ασφαλίσεων να επενδύουν τα στοιχεία του ενεργητικού τους με σκοπό τη βέλτιστη εξυπηρέτηση των συμφερόντων των κατόχων ασφαλιστήριων συμβολαίων.

Τα Σχήματα 6.1 και 6.2 είναι πολύ χρήσιμα για την κατανόηση των όσων παρουσιάστηκαν έως τώρα Συγκεκριμένα στο Σχήμα 6.2, απεικονίζεται το σύνολο των κεφαλαιακών απαιτήσεων που προβλέπει ο πυλώνας I. Το κεφάλαιο SCR (που εμπεριέχει το MCR) προστίθεται στα συνολικά τεχνικά αποθεματικά, τα οποία με τη σειρά τους απαρτίζονται από την αναμενόμενη οικονομική αξία συν ένα υπολογισμένο περιθώριο κινδύνου.

Σχήμα 6.2: Σύνολο κεφαλαιακών απαιτήσεων Πυλώνα Ι.Πηγή:GDV

6.3 Πυλώνας II - Ποιοτικές απαιτήσεις και εποπτεία

Ο δεύτερος πυλώνας θέτει τους γενικούς κανόνες πάνω στους οποίους θα βασιστεί η εποπτεία των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, ορίζει τις αρχές σύμφωνα με τις οποίες θα λειτουργήσουν οι Εποπτικές Αρχές και επιβάλλει ποιοτικές απαιτήσεις προς τις οποίες οφείλουν να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, καθορίζει τις διαδικασίες και τα εργαλεία που διαθέτουν οι Εποπτικές Αρχές κατά την άσκηση των εποπτικών τους δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων του καθορισμού των γενικών εξουσιών εποπτείας. Αναφορικά με τις ποιοτικές απαιτήσεις που επιβάλλουν οι διατάξεις του πυλώνα II στις επιχειρήσεις, αυτές αφορούν στην ύπαρξη ενός συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σύστημα διαχείρισης κινδύνου, αναλογιστική λειτουργία, εσωτερικό έλεγχο και λειτουργία συμμόρφωσης.

Ο δεύτερος πυλώνας προσδιορίζει επίσης και τις μεθόδους αξιολόγησης των προδιαγραφών του πρώτου πυλώνα δηλαδή με μια προκαθορισμένη διαδικασία θα γίνονται οι απαραίτητοι έλεγχοι για να διασφαλίζεται ότι οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η κάθε εταιρία αξιολογούνται και αντιμετωπίζονται με τον σωστό τρόπο

από την διοίκησή της.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει βασιστεί για την ολοκλήρωση του δεύτερου πυλώνα στην έκθεση “Sharma” (The Sharma report), η οποία εκδόθηκε από την EISA (European Insurance Supervisory Authorities) στις αρχές του 2003. Η έκθεση “Sharma” εισηγείται τις αρχές πάνω στις οποίες θα πρέπει να βασιστεί ο εσωτερικός έλεγχος του κινδύνου ενώ παράλληλα προτείνει να είναι ξεκάθαρα τα καθήκοντα, οι ευθύνες και η ιεραρχία στην κάθε εταιρεία αλλά και στην Εποπτική Αρχή για να διασφαλίζεται με αυτό τον τρόπο η εύρυθμη λειτουργία του συστήματος. Η βασική αρχή που προκύπτει είναι ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να παρέχουν ασφάλιση μόνο για κινδύνους που είναι ελεγχόμενοι και όταν το επίπεδο κινδύνου είναι αποδεκτό (και ανεκτό) από την εταιρεία. Παράλληλα η αντασφάλιση θα πρέπει να λαμβάνεται και να είναι προσαρμοσμένη στις μεθόδους underwriting της εταιρείας. Θα πρέπει επίσης να αναθεωρείται και να αναπροσαρμόζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Η υπο-επιτροπή Solvency της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε τις γενικές οδηγίες πάνω στις οποίες θα έπρεπε να βασιστεί ο σχεδιασμός του δεύτερου πυλώνα και ζήτησε από τον CEIOPS τον απαραίτητο σχολιασμό κυρίως σε τεχνικά ζητήματα. Ο CEIOPS γνωμοδότησε επί πολλών θεμάτων (draft advices και Consultation Papers), εν συνεχεία οι απόψεις του μελετήθηκαν και από τον CEA, ο οποίος με τη σειρά εξέδωσε τα αντίστοιχα σχόλια επί των θεμάτων που τίγονται.

Από πλευράς CEIOPS, οι εποπτικές δραστηριότητες πρέπει να αποσκοπούν στον εντοπισμό των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν οικονομικά, οργανωτικά ή άλλα χαρακτηριστικά που θα οδηγήσουν σε υψηλότερο προφίλ κινδύνου. Επιπλέον, οι εταιρείες πρέπει να υιοθετήσουν αρχές εσωτερικού ελέγχου που θα διασφαλίζουν την υγιή διαχείριση των κινδύνων, θα περιλαμβάνουν κανόνες σχετικά με τη δραστηριότητα αποδοχής ασφαλίσεων, καθώς και γενικές οδηγίες για τη διαχείριση των ασφαλιστήριων συμβολαίων, των ζημιών και των τεχνικών αποθεματικών.

Από πλευράς CEA, όσον αφορά στον έλεγχο και την εποπτεία των εσωτερικών μοντέλων, προτείνεται η χρήση των μεθόδων του Stress testing και του Back testing. Σύμφωνα με τις μεθόδους Stress testing, με τη χρήση δραματικών και αντίξων σεναρίων - όπως τρομοκρατική επίθεση, οικονομική ύφεση κλπ- γίνεται ο υπολογισμός των επιπτώσεών τους στο χαρτοφυλάκιο. Οι μέθοδοι Back testing αποσκοπούν στην δημιουργία παροντικών εκτιμήσεων οι οποίες ωστόσο βασίζονται σε στοιχεία του

παρελθόντος (χρήση ιστορικών στοιχείων). Όσον αφορά στις περιπτώσεις που μια εταιρεία τηρεί μεν το επιθυμητό MCR (ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις) αλλά δεν φτάνει στα επίπεδα αποθεμάτων του SCR (επιθυμητό κεφάλαιο φερεγγυότητας), οι Εποπτικές αρχές μπορούν να συμβουλευσουν την εν λόγω ασφαλιστική εταιρεία αλλά δεν θα είναι σε θέση να επιβάλουν κυρώσεις.

Στην περίπτωση που το κεφάλαιο φερεγγυότητας μιας εταιρείας είναι χαμηλότερο του MCR, οι πιθανές ενέργειες των Εποπτικών αρχών κατά τον CEA παρουσιάζονται στον Πίνακα 6.1.

6.3.1 Βασικός στόχος εποπτείας

Ο βασικός στόχος της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που τίθεται στα πλαίσια του νέου καθεστώτος “Φερεγγυότητα II”, είναι η επαρκής προστασία των κατόχων ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Πέραν αυτού επιδιώκονται και άλλοι στόχοι, όπως η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η διασφάλιση δίκαιων και σταθερών συνθηκών στην αγορά, οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη κατά την άσκηση της, αλλά μέχρι το βαθμό που δεν υπονομεύουν τον βασικό στόχο.

6.3.2 Γενικές αρχές εποπτείας

Για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκονται, το νέο καθεστώς θέτει τις γενικές αρχές βάσει των οποίων θα ασκείται η εποπτεία:

Εποπτεία προσανατολισμένη στους κινδύνους. Η εποπτεία βασίζεται σε μια διερευνητική προσέγγιση επικεντρωμένη στον οικονομικό κίνδυνο, η οποία αποσκοπεί στο να προσδιορίσει το πραγματικό προφίλ κινδύνου της εκάστοτε ασφαλιστικής επιχείρησης.

Αρχή της αναλογικότητας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στην αρχή της αναλογικότητας, η οποία ισχύει για όλες τις απαιτήσεις – ποσοτικές και ποιοτικές – που επιβάλλονται από το νέο καθεστώς φερεγγυότητας. Η εν λόγω αρχή εφαρμόζεται εξίσου και στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ασκούν τις εξουσίες τους λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος, τη φύση και την πολυπλοκότητα των κινδύνων της εκάστοτε επιχείρησης προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολική εποπτεία, ιδίως εις βάρος κάποιων μικρών και

Διαθέσιμο κεφάλαιο πάνω από το SCR		Το κεφάλαιο φτάνει σε επίπεδα κάτω του SCR	Το κεφάλαιο εξακολουθεί να φθίνει αλλά είναι πάνω από το MCR	Το κεφάλαιο πλησιάζει το MCR	Το κεφάλαιο πέφτει κάτω από το MCR
		Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Εποπτική παρέμβαση	Καμία εποπτική παρέμβαση	Η εποπτική αρχή πιθανό να ζητήσει ένα σχέδιο αποκατάστασης κεφαλαίου.	Η εποπτική αρχή παρακολουθεί στενά τις ενέργειες από πλευρά της εταιρείας για αποκατάσταση του κεφαλαίου.	Η εποπτική αρχή παρακολουθεί στενά τις ενέργειες από πλευρά της εταιρείας για αποκατάσταση του κεφαλαίου.	Η εποπτική αρχή λαμβάνει τα απαραίτητα κατά την κρίση της μέτρα για την προστασία των κατόχων ασφαλιστηρίων συμβολαίων.
	Τακτική επίβλεψη	Συζητήσεις μεταξύ της εποπτικής αρχής και της εταιρείας για την μελλοντική εξέλιξη του επιπέδου του κεφαλαίου. Η εποπτική αρχή αξιολογεί την σοβαρότητα και την φύση της πτώσης του κεφαλαίου.	Η εποπτική αρχή πιθανό να ζητήσει εκθέσεις προόδου φερεγγυότητας	Η εταιρεία δεν μπορεί να αυξήσει την έκθεση της σε επιπλέον κινδύνους χωρίς την έγκριση της εποπτικής αρχής.	
Εταιρική δράση	Κανονική ροή εργασιών	Η εταιρεία ενημερώνει έγκαιρα την εποπτική αρχή. Διενεργούνται αναλύσεις για την διερεύνηση των αιτιών της μείωσης. Η εταιρεία προτείνει σχέδιο αποκατάστασης στο Διοικητικό Συμβούλιο. Το σχέδιο θα πρέπει να προβλέπει και τις ενέργειες τις εταιρείας σε περίπτωση περαιτέρω μείωσης του κεφαλαίου.	Η εταιρεία ακολουθεί τις ενέργειες που αποφάσισε για αυτό το επίπεδο. Παρακολουθεί τα αποτελέσματα των ενεργειών. Αναθεωρεί αν χρειαστεί το σχέδιο ενεργειών.	Η εταιρεία ακολουθεί τις ενέργειες που αποφάσισε για αυτό το επίπεδο. Παρακολουθεί τα αποτελέσματα των ενεργειών. Αναθεωρεί αν χρειαστεί το σχέδιο ενεργειών.	Η βιωσιμότητα της εταιρείας είναι αμφίβολη. Η εταιρεία θα πρέπει να παρουσιάσει άμεσα τρόπο αποκατάστασης του κεφαλαίου.
Συμμόρφωση	Η εταιρεία συναντά τις εποπτικές απαιτήσεις.	Η εταιρεία θεωρείται ότι ακόμα βρίσκεται σε ένα επαρκές επίπεδο βιωσιμότητας. Η διοίκηση είναι σε θέση να πάρει τα ανάλογα μέτρα αποκατάστασης. Τα μέτρα αυτά θα αποφασιστούν ειδικά για κάθε εταιρεία. Τα μέτρα αποκατάστασης θα διαφέρουν ανάλογα με το αν το πρόβλημα αντιμετωπίζεται μόνο από την εταιρεία ή από ολόκληρη την αγορά.	Η θέση της εταιρείας είναι ανησυχητική αλλά υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και επαναφοράς στα αρχικά επίπεδα.	Η κατάσταση της εταιρείας κρίνεται ως μη ικανοποιητική και θα πρέπει άμεσα να ληφθούν μέτρα για την αποκατάσταση του κεφαλαίου.	Έμφαση στην προστασία των κατόχων συμβολαίων. Μεταφορά του χαρτοφυλακίου σε μια άλλη εταιρεία. Αναγνώριση ενδιαφερομένων για ανάληψη χαρτοφυλακίου.

Πίνακας 6.1: Πιθανές ενέργειες των Εποπτικών αρχών κατά τον CEA.

των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που είναι εκτεθειμένες σε χαμηλό επίπεδο κινδύνου.

Διαφάνεια και λογοδοσία. Η διαφάνεια και η λογοδοσία συμβάλλουν στη νομιμότητα και στην ακεραιότητα των Εποπτικών Αρχών, καθώς και στην αξιοπιστία του συστήματος εποπτείας. Επιπλέον, επιτρέπουν την αποτελεσματική σύγκριση των προσεγγίσεων που υιοθετούν οι Εποπτικές Αρχές στα κράτη μέλη. Εξαιτίας των παραπάνω, επομένως, οι εποπτικές αρχές πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντά τους με τρόπο διαφανή και υπεύθυνο.

Η διαφάνεια εξασφαλίζεται μέσω της δημοσιοποίησης των γενικών κριτηρίων και μεθόδων που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία εποπτικής εξέτασης, των στόχων της εποπτείας, καθώς και των βασικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων της. Μια σημαντική πτυχή της διαφάνειας και της λογοδοσίας είναι η πρόβλεψη διαφανών διαδικασιών σχετικά με τον διορισμό και την απομάκρυνση των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή του φορέα διαχείρισης των Εποπτικών Αρχών.

Ανεξαρτησία εποπτικών αρχών. Οι Εποπτικές Αρχές πρέπει να είναι ανεξάρτητες. Μόνο με αυτόν τον τρόπο δύνανται να εκμεταλλευτούν τις δυνάμεις τους αποτελεσματικά και να λειτουργήσουν απρόσκοπτα με γνώμονα το κοινό συμφέρον. Πρέπει να διαθέτουν κεφάλαια κίνησης που να διασφαλίζουν την αυτόνομη λειτουργία τους και να είναι επαρκώς εξοπλισμένες με ανθρώπινο δυναμικό, κατάλληλα εκπαιδευμένο, με υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων και φυσικά εφοδιασμένο με το αναγκαίο επίπεδο νομικής προστασίας από το ίδιο το κράτος.

Η εποπτική αρχή πρέπει να δρα με συνέπεια και συνέχεια. Ο ρόλος της εποπτικής αρχής είναι η εναρμόνιση των ασφαλιστικών εταιριών με τις προϋποθέσεις του Solvency II ούτως ώστε οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι ασφαλιστικές εταιρίες σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση να υπολογίζονται και να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Είναι επιτακτική ανάγκη, η Εποπτική αρχή, να λειτουργεί με συνέπεια όσο αφορά την δράση και τις αποφάσεις της.

6.3.3 Διαδικασία εποπτικής εξέτασης

Η εποπτική εξέταση στοχεύει στον προσδιορισμό ιδρυμάτων με χρηματοπιστωτικά, οργανωτικά ή άλλα χαρακτηριστικά τα οποία συνθέτουν ενδεχομένως ένα προφίλ υψηλότερου κινδύνου.

Κατά τη Διαδικασία Εποπτικής Εξέτασης, οι εποπτικές αρχές εξετάζουν και αξιολογούν το σύστημα διακυβέρνησης, ήτοι τις στρατηγικές, τις διεργασίες καθώς και τις διαδικασίες πληροφόρησης (αναφοράς) που έχουν καθιερωθεί από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις με σκοπό τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του νέου καθεστώτος.

Επίσης, εντοπίζουν και αξιολογούν τους κινδύνους που αντιμετωπίζει ή ενδέχεται να αντιμετωπίσει η εκάστοτε επιχείρηση και με βάση αυτούς, κρίνουν την επάρκεια των τεχνικών αποθεματικών και των κεφαλαίων για την διασφάλιση της επιθυμητής φερεγγυότητας, καθώς και την αξιοπιστία / καταλληλότητα των εσωτερικών μοντέλων. Παράλληλα διερευνούν την ικανότητα της ίδιας της επιχείρησης να αξιολογεί τους συγκεκριμένους κινδύνους.

Στα πλαίσια της εποπτικής εξέτασης κρίνεται επίσης και η καταλληλότητα των μεθόδων και των πρακτικών που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις για τον προσδιορισμό πιθανών συμβάντων ή μελλοντικών αλλαγών στις οικονομικές συνθήκες με δυνητικά αρνητικές επιπτώσεις στη συνολική χρηματοοικονομική τους θέση. Τα αποτελέσματα της εποπτικής εξέτασης είναι πολύ χρήσιμα για τις Εποπτικές Αρχές όσον αφορά στον προσδιορισμό προτεραιοτήτων για τις μελλοντικές εργασίες τους, τη διασφάλιση του κατάλληλου βαθμού ομοιομορφίας σε ό, τι αφορά τις εποπτικές προσεγγίσεις και την παροχή ενημέρωσης στην επιχείρηση.

6.3.4 Εποπτικές εξουσίες

Η μη συμμόρφωση προς τις ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις ενδέχεται να έχει σοβαρές συνέπειες στη χρηματοπιστωτική ευρωστία μιας ασφαλιστικής επιχείρησης.

Για το λόγο αυτό, οι εποπτικές αρχές - στα πλαίσια της διαδικασίας εποπτικής εξέτασης - στοχεύουν στον εντοπισμό αυτών των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά που αποδεικνύουν έλλειψη συμμόρφωσης προς τις παραπάνω απαιτήσεις. Για να διασφαλιστεί όμως η αποτελεσματικότητα της εποπτικής εξέτασης,

είναι σημαντικό να δοθεί στις εποπτικές αρχές η εξουσία να αποκαθιστούν τις αδυναμίες και τις ανεπάρκειες που εντοπίζουν, λαμβάνοντας κάθε απαραίτητο μέτρο.

Σύμφωνα με το νέο καθεστώς φερεγγυότητας, η εποπτεία είναι προληπτική και διορθωτική. Κατά συνέπεια, οι Εποπτικές Αρχές πρέπει να διαθέτουν την εξουσία να λαμβάνουν τόσο προληπτικά όσο και επανορθωτικά μέτρα για ζητήματα που αφορούν στην εταιρική διακυβέρνηση, στη διαχείριση κινδύνων, κεφαλαιακή δομή κ.λ.π.

Επίσης, δύνανται να λαμβάνουν μέτρα διοικητικής ή οικονομικής φύσεως. Δηλαδή, μπορούν να καθορίζουν τα πρότυπα, τις συστάσεις και τις οδηγίες, που θα σχετίζονται με την ασφάλιση και να επιβάλλουν την εφαρμογή τους στο σύνολο των επιχειρήσεων της ασφαλιστικής αγοράς

Η δυνατότητα λήψης πληροφοριών είναι απαραίτητη για την άσκηση της εποπτείας. Πρέπει, επομένως, οι εποπτικές αρχές να έχουν απεριόριστη πρόσβαση σε όλες τις υπάρχουσες πληροφορίες και να είναι σε θέση να ζητούν οποιεσδήποτε πρόσθετες που εύλογα απαιτούνται για εποπτικούς σκοπούς.

Οι πληροφορίες μπορούν να είναι στατιστικές, οργανωτικές, λογιστικές, να αφορούν ασφάλιστρα, αποζημιώσεις ή συμβάσεις για το παρελθόν ή το μέλλον. Δεν υπάρχει κανένας περιοριστικός κατάλογος για τις διαθέσιμες προς τις εποπτικές αρχές πληροφορίες. Οι πληροφορίες πρέπει να είναι εύκολα διαθέσιμες, σωστές ή να διορθώνονται άμεσα, να δίνονται σε κανονική βάση ή αμέσως πριν ή μετά από οποιαδήποτε σημαντική αλλαγή. Εντούτοις, δεδομένου ότι οι εποπτικές αρχές μεταξύ διαφορετικών κρατών - μελών συνεργάζονται, πρέπει να μοιράζονται πληροφορίες όταν κρίνεται απαραίτητο, ούτως ώστε να μην δημιουργούν επιπλέον φόρτο στις επιχειρήσεις για την χορήγηση πληροφοριών που είναι εύκολα διαθέσιμες από έναν άλλο επόπτη που ήδη έχει διενεργήσει έλεγχο.

Οι εποπτικές αρχές εξουσιοδοτούνται προκειμένου να διενεργούν οποιαδήποτε μορφή ελέγχου, επιτόπια ή εξ αποστάσεως (μέσω της συγκέντρωσης στοιχείων), σε χρόνο και τόπο που αυτές επιλέγουν. Η ελεγχόμενη εταιρία με τη σειρά της, οφείλει να παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιοδήποτε προσωπικό της και σε οποιαδήποτε πληροφορία (έγγραφο ή σε ηλεκτρονική μορφή) που θα της ζητηθεί, καθώς και να καταρτίσει συγκεκριμένα έγγραφα που θα ζητηθούν προς διευκόλυνση της εργασίας του επόπτη.

6.3.5 Προσθήκη κεφαλαίων

Οι εποπτικές αρχές, αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης και τα ευρήματα τους το δικαιολογούν, δύνανται να επιβάλλουν πρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση σε μια ασφαλιστική επιχείρηση. Η δυνατότητα αυτή ωστόσο παρέχεται περιοριστικά μόνον στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- η εποπτική αρχή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το προφίλ κινδύνου της ασφαλιστικής επιχείρησης αποκλίνει σημαντικά από τις παραδοχές στις οποίες βασίζεται η κεφαλαιακή απαίτηση φερεγγυότητας, όπως υπολογίζεται με την τυποποιημένη μέθοδο και η εταιρία βρίσκεται στο στάδιο ανάπτυξης πλήρους ή μερικού εσωτερικού μοντέλο κατόπιν και το αιτήματος της εποπτικής αρχής.
- η εποπτική αρχή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το προφίλ κινδύνου της ασφαλιστικής επιχείρησης αποκλίνει σημαντικά από τις παραδοχές στις οποίες βασίζεται η κεφαλαιακή απαίτηση φερεγγυότητας, όπως υπολογίζεται με εσωτερικό υπόδειγμα ή μερικό εσωτερικό υπόδειγμα, διότι ορισμένοι κίνδυνοι δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη και η προσαρμογή του υποδείγματος, ώστε να αντικατοπτρίζει καλύτερα το δεδομένο προφίλ κινδύνου, δεν πραγματοποιήθηκε μέσα σε κατάλληλο χρονικό διάστημα
- η εποπτική αρχή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα διακυβέρνησης της ασφαλιστικής επιχείρησης αποκλίνει σημαντικά από τα πρότυπα που καθορίζονται και επομένως δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει και να διαχειριστεί ορθά τους κινδύνους, στους οποίους εκτίθεται ή θα μπορούσε να εκτεθεί, και η εφαρμογή άλλων μέτρων δεν φαίνεται πιθανό να αποκαταστήσει επαρκώς τις ελλείψεις μέσα σε κατάλληλο χρονικό διάστημα.

Οι εποπτικές αρχές είναι απαραίτητο να διασφαλίζουν ότι μια επιχείρηση, η οποία κρίθηκε ανεπαρκής αναφορικά με την καταλληλότητα του κεφαλαίου φερεγγυότητας της, καταβάλει κάθε προσπάθεια να αποκαταστήσει τις ανεπάρκειες που κατέστησαν επιτακτική την προσθήκη κεφαλαίων και ελέγχουν την πρόοδο της τουλάχιστον μία φορά το χρόνο.

6.3.6 Εποπτεία ομίλων

Ο τρόπος με τον οποίο θα εποπτεύονται οι ασφαλιστικοί όμιλοι αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την επιτυχία της ενιαίας αγοράς και του καθεστώτος “Φερεγγυότητα II”. Για το λόγο αυτό, επιδιώκεται η εξεύρεση κατάλληλων τρόπων για τη βελτιστοποίηση της εποπτείας των ομίλων στην ΕΕ.

Το ισχύον καθεστώς φερεγγυότητας θεωρεί την εποπτεία ομίλων ως απλό συμπλήρωμα στη μεμονωμένη εποπτεία, δηλαδή η μεμονωμένη εποπτεία διεκπεραιώνεται κατά τον ίδιο τρόπο για όλες τις επιχειρήσεις, είτε αποτελούν μέρος ομίλου είτε όχι, και η εποπτεία ομίλων απλώς προστίθεται στη μεμονωμένη εποπτεία (συμπληρωματική εποπτεία). Ως αποτέλεσμα, το ισχύον καθεστώς δεν αναγνωρίζει την οικονομική πραγματικότητα των ασφαλιστικών ομίλων και αντιπαρέρχεται το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις η διαχείριση κινδύνου πραγματοποιείται σε επίπεδο ομίλου και όχι σε μεμονωμένο επίπεδο.

Οι περισσότερες ασφαλιστικές εταιρίες που λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο είναι οργανωμένες με τη μορφή “Ομίλου” εταιριών. Η μορφή αυτή είναι έτσι οργανωμένη, ούτως ώστε τα ανά χώρα νομικά πρόσωπα αναφέρονται στην κεντρική διοίκηση, η οποία υπάγεται στις τοπικές εποπτικές αρχές. Με αυτή τη μορφή, η διαχείριση κινδύνων συνήθως εκτελείται και συντονίζεται κεντρικά, δηλαδή ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων, ο καθορισμός της πολιτικής για την ανάληψη κινδύνων ή για τα όρια που θέτει η εταιρία όσον αφορά τους κινδύνους που θα αναλάβει, η ευθύνη για τη διαχείριση των κινδύνων του οργανισμού καθώς και οι αποφάσεις που αφορούν στην διαχείριση των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού (Asset/Liability management), λαμβάνονται σε κεντρικό επίπεδο.

Με το προτεινόμενο καθεστώς επιχειρείται η εφαρμογή μιας καταλληλότερης μεθόδου για την εποπτεία των ομίλων. Ειδικότερα το νέο σύστημα καθιερώνει την αρχή του “επικεφαλής επόπτη” (lead supervisor) ή αλλιώς “επόπτη ομίλου”.

Σύμφωνα με την παραπάνω αρχή, για κάθε ασφαλιστικό όμιλο θα διορίζεται ως “επόπτης ομίλου” μια μεμονωμένη αρχή, η οποία θα φέρει την κύρια ευθύνη για όλες τις βασικές πτυχές της εποπτείας του ομίλου δηλαδή την φερεγγυότητα ομίλου, συναλλαγές εντός του ομίλου, συγκέντρωση κινδύνων, διαχείριση κινδύνων και εσωτερικό έλεγχο. Αυτή η αρμοδιότητα θα ασκείται σε συνεργασία και σε διαβούλευση με τους τοπικούς επόπτες. Συγκεκριμένα, ο επόπτης ομίλου οφείλει να

συμβουλευεται τις μεμονωμένες εποπτικές αρχές (τοπικές) πριν από σημαντικές αποφάσεις, οι εμπλεκόμενες δε εποπτικές αρχές θα πρέπει να εξαντλούν όλες τις δυνατότητες που διαθέτουν προκειμένου να καταλήξουν σε κοινή απόφαση.

Πέραν της αρχής του “επόπτη ομίλου”, το νέο σύστημα εισάγει ένα καινοτόμο “καθεστώς υποστήριξης ομίλου”. Οι όμιλοι, στους οποίους θα χορηγηθεί η άδεια να υπαχθούν στο ρυθμιστικό πλαίσιο του καθεστώτος αυτού, θα επιτρέπεται να πληρούν ένα τμήμα του SCR -όχι όμως του MCR- των θυγατρικών μέσω μίας δήλωσης υποστήριξης ομίλου. Η δήλωση αυτή, θα αποτελεί ουσιαστικά δέσμευση της μητρικής επιχείρησης έναντι της θυγατρικής της ότι θα παρέχει τα αναγκαία κεφάλαια. Προκειμένου να λειτουργήσει αποτελεσματικά το καθεστώς υποστήριξης ομίλου, θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή η κατάλληλη εποπτεία, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η άμεση μεταβιβασιμότητα του χρήζοντος κεφαλαίου.

Δεδομένου ότι το καθεστώς υποστήριξης ομίλου επιτρέπει να διατηρείται το κεφάλαιο SCR των θυγατρικών επιχειρήσεων σε άλλο επίπεδο εντός του ομίλου, οι ασφαλιστικοί όμιλοι αποκτούν ένα διαφανή τρόπο να ωφελούνται μεν από την αναγνώριση των επιπτώσεων της διαφοροποίησης του ομίλου, παράλληλα δε οι μεμονωμένες θυγατρικές μπορούν να πληρούν το ίδιο επίπεδο κεφαλαιουχικών απαιτήσεων, το οποίο θα πληρούσαν εάν δεν αποτελούσαν τμήμα του συγκεκριμένου ομίλου.

Η δήλωση στήριξης του ομίλου δημοσιοποιείται τόσο από τη μητρική επιχείρηση, όσο και από την οικεία θυγατρική.

6.3.7 Ποιοτικές απαιτήσεις

Οι αυστηρές απαιτήσεις διακυβέρνησης αποτελούν προαπαιτούμενο για την ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος φερεγγυότητας. Ορισμένοι κίνδυνοι μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο μέσω των απαιτήσεων διακυβέρνησης και όχι με τον καθορισμό ποσοτικών απαιτήσεων. Ένα ισχυρό σύστημα διακυβέρνησης είναι, επομένως, ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση της ασφαλιστικής επιχείρησης και απόλυτα απαραίτητο για την αποτελεσματικότητα του συστήματος εποπτείας.

Σύστημα διακυβέρνησης Το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης είναι το σύστημα με το οποίο διενεργούνται και ελέγχονται οι εταιρικές εργασίες. Η δομή του συστήματος αυτού καθορίζει τα δικαιώματα καθώς και τους τομείς ευθύνης των στελεχών αλλά και των τμημάτων της επιχείρησης και διασφαλίζει τη διαφάνεια στην πληροφορία που λαμβάνουν οι μέτοχοι, οι επενδυτές και η εποπτεία.

Το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης εφαρμόζεται μέσω των αποφάσεων της ανώτατης διοίκησης και του Δ.Σ, ενώ επιτυγχάνεται μέσω της ύπαρξης διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου.

Η σωστή και αποτελεσματική διακυβέρνηση της εταιρίας, συνίσταται από τα παρακάτω βασικά χαρακτηριστικά:

- Κατάλληλη οργανωτική δομή
- Πλαίσιο αρμοδιοτήτων καθορισμένο με σαφήνεια
- Χρηστή διοίκηση, ευέλικτη σε αποφάσεις
- Επαρκείς διαδικασίες αναγνώρισης, αξιολόγησης, παρακολούθησης και αναφοράς των κινδύνων
- Κατάλληλο σύστημα αναφορών προς τη Διοίκηση και το κοινό
- Πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου αυστηρά καθορισμένο, όπου οι διαδικασίες τηρούνται με ακρίβεια και πειθαρχία

6.3.8 Απαιτήσεις διακυβέρνησης κατά το Solvency II

Όλες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης που να εγγυάται την ορθή και συνετή διαχείριση των δραστηριοτήτων. Το σύστημα αυτό πρέπει να περιλαμβάνει κατάλληλη οργανωτική δομή, με σαφή κατανομή και ορθό διαχωρισμό αρμοδιοτήτων, καθώς και καθορισμένες και ξεκάθαρες γραμμές αναφοράς.

Το σύστημα διακυβέρνησης θα είναι ανάλογο προς τη φύση, κλίμακα και την πολυπλοκότητα των εργασιών της εκάστοτε ασφαλιστικής επιχείρησης. Προκειμένου να λειτουργήσει σωστά, απαιτείται από τις επιχειρήσεις να διαθέτουν καταγεγραμμένες πολιτικές στις οποίες να ορίζεται με σαφήνεια ο τρόπος με τον οποίο διευθετούν ζητήματα εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων. Είναι απαραίτητο ο

διοικητικός ή διαχειριστικός φορέας να συμμετέχει ενεργά στο σύστημα διακυβέρνησης. Για το λόγο αυτό, οι καταγεγραμμένες πολιτικές πρέπει να υπόκεινται σε προηγούμενη έγκρισή του και να επανεξετάζονται τουλάχιστον σε ετήσια βάση.

Σύμφωνα με το νέο καθεστώς, το σύστημα διακυβέρνησης θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σύστημα διαχείρισης κινδύνου, αναλογιστική λειτουργία, εσωτερικό έλεγχο και λειτουργία συμμόρφωσης.

6.3.8.1 Σύστημα Εσωτερικού ελέγχου

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, το οποίο να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο διοικητικές και λογιστικές διαδικασίες, πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου, καθώς και κατάλληλες διατάξεις πληροφόρησης σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου προσαρμόζεται²:

- στη φύση, κλίμακα και πολυπλοκότητα της εκάστοτε επιχείρησης
- στον προκαθορισμένο βαθμό συγκέντρωσης και μεταβίβασης της εξουσίας
- στην επάρκεια και αποτελεσματικότητα των πληροφοριακών συστημάτων
- στο ανεκτό επίπεδο κινδύνου κάθε επιχείρησης

Προβλέπεται επίσης η ύπαρξη ανεξάρτητης επιτροπής εσωτερικού ελέγχου (audit committee), η οποία ελέγχει την κατάλληλη και αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τις οδηγίες και την στρατηγική της εταιρείας καθώς και την κατάλληλη και ξεκάθαρη εφαρμογή δραστηριότητας ελέγχων και την διαδικασία αναφορών.

6.3.8.2 Διαχείριση κινδύνων

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να διαθέτουν ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης κινδύνου, το οποίο θα περιλαμβάνει τις διεργασίες και διαδικασίες σύμφωνα με τις οποίες θα αναγνωρίζονται, θα καταγράφονται και θα αξιολογούνται τα είδη των κινδύνων που αντιμετωπίζουν στην πορεία των εργασιών

²Ανδρέας Γ. Κουτούπης, Νομοθετικό πλαίσιο και βέλτιστες πρακτικές Εσωτερικού Ελέγχου σε Ασφαλιστικές Εταιρείες, Ελληνικό Ινστιτούτο Ασφαλιστικών Σπουδών.

τους. Το σύστημα διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των κινδύνων - είτε πρόκειται για κινδύνους που χαρακτηρίζουν τις ασφαλιστικές εταιρείες, είτε για κινδύνους που παρόλο που δεν σχετίζονται άμεσα με τις ασφαλιστικές εταιρείες, είναι η βάση για την δραστηριότητα τους - προβλέποντας προληπτικά μέτρα μέτρησης και καταπολέμησής τους. Το σύστημα διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει να ενσωματώνεται κατάλληλα στην καθορισμένη οργανωτική δομή της επιχείρησης και να στηρίζεται από ένα κατάλληλο σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.

6.3.8.3 Αναλογιστική λειτουργία

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να προβλέπουν αποτελεσματική αναλογιστική λειτουργία, η οποία θα εκτελείται από άτομα που διαθέτουν επαρκή γνώση αναλογιστικών και οικονομικών μαθηματικών και θα είναι σε θέση να αποδείξουν τη σχετική πείρα τους σε σχέση με τα ισχύοντα επαγγελματικά και άλλου είδους πρότυπα. Ειδικότερα, η αναλογιστική λειτουργία αναλαμβάνει:

- τον υπολογισμό των τεχνικών αποθεματικών, εξασφαλίζοντας την καταλληλότητα των μεθόδων και την επάρκεια και ποιότητα των στοιχείων που χρησιμοποιούνται, καθώς και τη σύγκριση των βέλτιστων εκτιμήσεων σε σχέση με τις εμπειρικές παρατηρήσεις, επισημαίνοντας τυχόν αποκλίσεις.
- να γνωμοδοτεί για τη γενική πολιτική ανάληψης ασφαλιστικών κινδύνων
- να εκφράζει γνώμη σχετικά με την καταλληλότητα των αντασφαλιστικών συμφωνιών
- να συμβάλλει στην αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης κινδύνου

6.3.8.4 Υπηρεσία Εσωτερικού ελέγχου

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να διαθέτουν ουσιαστική υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου, η οποία θα αξιολογεί το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης και θα διαπιστώνει το κατά πόσον εξακολουθεί να είναι επαρκές και κατάλληλο για τις δραστηριότητές της. Ειδικότερα, η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου

διερευνά την επάρκεια και την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου βάσει πολιτικών και διαδικασιών που καταρτίζονται από τη Διοίκηση ούτως ώστε να επιτευχθούν:

- Επάρκεια και αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της εταιρείας,
- Διαθεσιμότητα και εγκυρότητα των οικονομικών αποτελεσμάτων της εταιρείας,
- Επάρκεια των απαραίτητων δικλίδων ασφαλείας (σημείων ελέγχου),
- Συμμόρφωση με τους υφιστάμενους νόμους και κανονισμούς καθώς και με τους κανονισμούς και τις αρχές της εταιρείας που ισχύουν εσωτερικά (από τη Διοίκηση σύμφωνα με τις αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης)

Η υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι αντικειμενική και ανεξάρτητη από τις επιχειρησιακές λειτουργίες. Τυχόν διαπιστώσεις και συστάσεις του εσωτερικού ελέγχου αναφέρονται μέσω περιοδικών εκθέσεων στη διοίκηση, η οποία μεριμνά για την παρακολούθηση της τήρησης των συστάσεων αυτών.

6.3.8.5 Υπηρεσία κανονιστικής συμμόρφωσης

Η υπηρεσία συμμόρφωσης αναλαμβάνει την παροχή συμβουλών στη διοίκηση σχετικά με τη συμμόρφωση προς τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις. Εκτιμά, επίσης, τον πιθανό αντίκτυπο ενδεχόμενων αλλαγών του νομικού πλαισίου στις πράξεις της οικείας επιχείρησης και προσδιορίζει τον κίνδυνο συμμόρφωσης. Κίνδυνος συμμόρφωσης ορίζεται ως ο κίνδυνος των νομικών κυρώσεων που μπορεί να προκύψει σε σχέση με υφιστάμενους νόμους και κανονισμούς. Ο κίνδυνος συμμόρφωσης μπορεί να έχει επιπτώσεις στα οικονομικά αποτελέσματα μιας εταιρείας (ζημιά) και κατά συνέπεια και στην φήμη της.

Μέρος των λειτουργιών της υπηρεσίας της Κανονιστικής Συμμόρφωσης, κυρίως όσον αφορά μη σημαντικές λειτουργίες, θα μπορούσε να αναληφθεί από την υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου ως μέρος του συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Συμπερασματικά, η υπηρεσία Κανονιστικής συμμόρφωσης θα πρέπει:

- να αναγνωρίζει, να αξιολογεί, να ελέγχει και να παράγει σχετικές εκθέσεις σε σχέση με την έκθεση κινδύνων συμμόρφωσης,

- να αξιολογεί πιθανές επιπτώσεις στο νομοθετικό πλαίσιο ως προς την λειτουργία της εταιρείας, καθώς επίσης και την αναγνώριση του κινδύνου συμμόρφωσης,
- να συμβουλεύει την διοίκηση όσον αφορά στην συμμόρφωση με υφιστάμενους νόμους και κανονισμούς.

6.3.9 Αξιολόγηση κινδύνου και φερεγγυότητας από τις ίδιες τις επιχειρήσεις (ORSA)

Στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης κινδύνων, όλες οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να αξιολογούν τακτικά τις συνολικές ανάγκες τους σε θέματα φερεγγυότητας λαμβανομένου υπόψη του ιδιαίτερου προφίλ κινδύνου της επιχείρησης. Η προβλεπόμενη από το νέο καθεστώς “ORSA” έχει διττό χαρακτήρα. Πρόκειται για μια διαδικασία αξιολόγησης εντός της εταιρείας και ως τέτοια είναι ενσωματωμένη στις στρατηγικές αποφάσεις της εταιρείας, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί εποπτικό εργαλείο για τις εποπτικές αρχές, οι οποίες πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κινδύνου και φερεγγυότητας από τις ίδιες τις επιχειρήσεις.

Η εποπτική αρχή εξετάζει την αξιολόγηση κινδύνων και φερεγγυότητας από την ίδια την επιχείρηση στο πλαίσιο της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα κάθε ORSA αναφέρονται στην εποπτική αρχή στο πλαίσιο της ενημέρωσης που παρέχεται για εποπτικούς σκοπούς.

6.4 Πυλώνας III – Εποπτική αναφορά και δημοσιοποίηση

Ο τρίτος πυλώνας αφορά αποκλειστικά στην ενίσχυση της πειθαρχίας της αγοράς (market discipline) και στην οριοθέτηση των κανονισμών δημοσίευσης οικονομικών στοιχείων, τα οποία θα είναι ομοιόμορφα σε όλη την ασφαλιστική αγορά. Μέσω του τρίτου πυλώνα θα εξασφαλιστεί η διαφάνεια και η ομοιομορφία τόσο σε επίπεδο αξιολόγησης κινδύνων αλλά και σε επίπεδο λογιστικού χειρισμού και δημοσίευσης στον ασφαλιστικό κλάδο. Η διαφάνεια και η δημοσιοποίηση πληροφο-

ριών εκ μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σχετικά με την οικονομική τους κατάσταση και τους κινδύνους, είναι αυτή που συμβάλλει στην ενίσχυση της αγοράς και της πειθαρχίας.

Επιπροσθέτως, ο τρίτος πυλώνας επιβάλλει στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να παρέχουν στις εποπτικές αρχές (εποπτική αναφορά) τις ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες, τις οποίες χρειάζονται για να ασκήσουν αποτελεσματικό έλεγχο και καθοδήγηση. Η υποβολή στοιχείων στις εποπτικές αρχές προχωρεί πέρα από την έννοια των κανόνων χρηματοοικονομικής ενημέρωσης και περιλαμβάνει διάφορα είδη πληροφοριών που είναι απαραίτητες έτσι ώστε οι εποπτικές αρχές να εκτελέσουν τα καθήκοντα τους. Οι πληροφορίες αυτές συνήθως δεν έχουν δημοσιοποιήσιμο χαρακτήρα.

Η εναρμόνιση της εποπτικής αναφοράς και της δημοσιοποίησης συνιστά σημαντικό σκέλος του νέου καθεστώτος, δεδομένου ότι υπάρχει σαφής ανάγκη για σύγκλιση και ένα συγκρίσιμο περιεχόμενο σε όλη την Ευρώπη.

Στο καθεστώς “Φερεγγυότητα II”, η υποχρέωση υποβολής στοιχείων στις εποπτικές αρχές και δημοσιοποίησης πληροφοριών θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τις αυτές που έχουν επεξεργαστεί η Διεθνής Ένωση Εποπτών Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (IAIS) και το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), έτσι ώστε να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τους εποπτευόμενους οργανισμούς. Θα πρέπει επίσης να είναι συμβατές με τις απαιτήσεις δημοσιοποίησης στον τραπεζικό τομέα. Μπορούν να προταθούν προσθήκες και προσαρμογές με την προϋπόθεση ότι θα αιτιολογούνται κατάλληλα.

6.4.1 Εποπτική αναφορά

Το νέο καθεστώς επιβάλλει στις επιχειρήσεις μια γενική απαίτηση για την υποβολή οποιωνδήποτε πληροφοριών κρίνονται απαραίτητες για τους σκοπούς της εποπτείας, προβλέποντας τις βασικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες θα συντελείται η εποπτική αναφορά.

Ειδικότερα, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να παρέχουν τις αναγκαίες πληροφορίες που χρειάζονται οι εποπτικές αρχές ώστε να είναι σε θέση να αξιολογήσουν:

- το σύστημα διακυβέρνησης που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις

- τις αρχές αποτίμησης που εφαρμόζουν για σκοπούς φερεγγυότητας
- τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν, καθώς και το σύστημα διαχείρισης κινδύνων που διαθέτουν
- την κεφαλαιακή τους δομή, τις ανάγκες τους σε κεφάλαια και τη διαχείριση του κεφαλαίου τους

Αναφορικά με τις αρχές που θα πρέπει να πληρούν οι παραπάνω πληροφορίες, ορίζεται ότι θα πρέπει, κατ' αρχάς, να αντικατοπτρίζουν τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της εκάστοτε επιχείρησης. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμες, πλήρεις, συγκρίσιμες και να διακρίνονται από χρονική συνέπεια. Τέλος, θα πρέπει να είναι αξιόπιστες και κατανοητές.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν κατάλληλα συστήματα και δομές, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις πληροφόρησης προς τις εποπτικές αρχές, καθώς και τεκμηριωμένη πολιτική, εγκεκριμένη από το διοικητικό ή διαχειριστικό όργανο της ασφαλιστικής, ώστε να εξασφαλίζεται συνεχώς η καταλληλότητα των πληροφοριών που υποβάλλονται.

Οι εποπτικές αρχές διαθέτουν την απαραίτητη εξουσία ώστε να καθορίζουν τη φύση, την έκταση και την μορφή των πληροφοριών αυτών καθώς και τη χρονική στιγμή που κρίνουν ότι είναι κατάλληλη για την παροχή τους.

6.4.2 Δημοσιοποίηση

Το νέο καθεστώς φερεγγυότητας απαιτεί από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να δημοσιοποιούν, σε ετήσια βάση, έκθεση σχετικά με τη φερεγγυότητα και τη χρηματοοικονομική τους κατάσταση. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με:

- τη δραστηριότητα και τις επιδόσεις της επιχείρησης
- το σύστημα διακυβέρνησης και εκτίμηση της καταλληλότητάς του για το προφίλ κινδύνου της επιχείρησης
- την έκθεση στον κίνδυνο, χωριστά για κάθε κατηγορία κινδύνου, τη συγκέντρωση κινδύνων, των τεχνικών μείωσης του κινδύνου και την ευαισθησία στον κίνδυνο

- τα στοιχεία του ενεργητικού, τα τεχνικά αποθεματικά και τις λοιπές υποχρεώσεις, τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους, με επεξήγηση τυχόν σημαντικών διαφορών στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους σε οικονομικές καταστάσεις
- τη διαχείριση των κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων της διάρθρωσης, του ύψους και της ποιότητας των ιδίων κεφαλαίων, των ποσών των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων και των απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας.

Απαιτείται από τις εταιρείες να επικαιροποιούν τις πληροφορίες που δημοσιοποιούνται, ενώ τους επιτρέπεται να δημοσιοποιούν πρόσθετες πληροφορίες σε εθελοντική βάση. Επίσης, πρέπει να διαθέτουν γραπτώς τεκμηριωμένη πολιτική δημοσιοποίησης που να εξασφαλίζει τη διαρκή καταλληλότητα των πληροφοριών που δημοσιοποιούνται.

Η έκθεση για τη φερεγγυότητα και τη χρηματοοικονομική κατάσταση αποτελεί αντικείμενο έγκρισης από το διοικητικό ή το διαχειριστικό όργανο της ασφαλιστικής και δημοσιεύεται μόνο μετά την έγκριση αυτή.

Κεφάλαιο 7

Σύγκριση Solvency I με Solvency II

Ο αντικειμενικός στόχος που τέθηκε για το νέο σύστημα ελέγχου της φερεγγυότητας ήταν η μεγαλύτερη προστασία των ασφαλισμένων μέσα από μία διαδικασία που θα αποτυπώνει καλύτερα τους κινδύνους, στους οποίους είναι εκτεθειμένη μία ασφαλιστική εταιρία.

Το υπάρχον σύστημα Solvency I, όπως είχε γίνει φανερό με το πέρασμα των χρόνων, είχε αρκετές αδυναμίες, οι οποίες αποτυπώνονται συγκρίνοντας το με το νέο πλαίσιο Solvency II.

Οι βασικές διαφορές του Solvency I και του νέου οικονομικού πλαισίου του Solvency II όπως έχουν προκύψει από την ανάλυση των προηγούμενων κεφαλαίων, αναφέρονται συνοπτικά¹:

Αποτίμηση Ενεργητικού - Υποχρεώσεων. Η αποτίμηση των στοιχείων τόσο του ενεργητικού μιας εταιρίας όσο και των υποχρεώσεων της, αποτελεί σημαντικό πεδίο διαφοροποίησης μεταξύ Solvency I και Solvency II.

Συγκεκριμένα, στο Solvency II η αποτίμηση του ενεργητικού γίνεται σε εύλογη αξία, ενώ αντίθετα στο Solvency I σε Market / Book Value (λογιστική αξία).

Όσον αφορά στην αποτίμηση των υποχρεώσεων, στο Solvency II η αποτίμηση γίνεται σε εύλογη αξία (όπως και στο ενεργητικό), ενώ αντίθετα στο Solvency I στις περισσότερες περιπτώσεις συμπεριλαμβάνει κάποιο περιθώριο ασφαλείας.

¹Ιωάννης Χαρμπάτσης, Νέο σύστημα εποπτείας και φερεγγυότητας SOLVENCY II. Εφαρμογή και επιπτώσεις στους ασφαλιστικούς οργανισμούς, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Στατιστικής, Ιούνιος 2007, σελ.85-92

Ολοκληρωμένη προσέγγιση του ισολογισμού. Το Solvency I αλλά και το Solvency

II, για την αξιολόγηση της φερεγγυότητας χρησιμοποιούν τους εταιρικούς Ισολογισμούς. Εκεί όμως που το Solvency I βασίζεται στις αξίες έτσι όπως προβλέπονται από το νομικό πλαίσιο και παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις (με κύρια έμφαση στο Παθητικό), το Solvency II στοχεύει να συλλάβει και να παρουσιάσει την πραγματική οικονομική αξία των στοιχείων του Ισολογισμού. Αυτή η προσέγγιση είναι ανεξάρτητη από το λογιστικό σχέδιο και λαμβάνει υπόψη, εκτός από τα στοιχεία του παθητικού και τα στοιχεία του ενεργητικού μιας επιχείρησης.

Για να επιτευχθεί αυτό, χρησιμοποιείται η μέθοδος της “ολοκληρωμένης προσέγγισης των στοιχείων του Ισολογισμού”². Από την προσέγγιση αυτή προκύπτουν οι εξής συνέπειες :

- Το διαθέσιμο κεφάλαιο φερεγγυότητας παρουσιάζεται ως η διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας του ενεργητικού και του παθητικού.
- Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας υπολογίζονται βάση εκτενούς ανάλυσης των κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη την αλληλεπίδραση του ενεργητικού και του παθητικού, τις μεθόδους περιορισμού των κινδύνων και τις επιπτώσεις της διασποράς των κινδύνων.

Εξέλιξη της Κοινής προσέγγισης. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με το Solvency I υπολογίζονται πολύ εύκολα και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την υπεραπλούστευση και τη διαστρέβλωση ίσως των κεφαλαιακών αναγκών μιας ασφαλιστικής επιχείρησης. Αυτή η απλοποιημένη μορφή υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων – μια μορφή υπολογισμού που προτείνεται σε όλα τα μεγέθη και τα είδη εταιριών και που βασίζεται αποκλειστικά σε συγκεκριμένους κανόνες – δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε όλο το εύρος των προφίλ κινδύνου που παρουσιάζουν οι ασφαλιστικές εταιρίες, αλλά ούτε και στις εξελίξεις που προέκυψαν στον τομέα της διαχείρισης κινδύνων γενικότερα τα τελευταία χρόνια.

Για το λόγο αυτό, το Solvency II προβλέπει τη χρήση εσωτερικών μοντέλων ώστε να επιτυγχάνεται ο ακριβής υπολογισμός του προφίλ κινδύνου της κάθε

²Total Balance Sheet Approach

εταιρίας. Ωστόσο, επειδή η χρήση εσωτερικού μοντέλου πιθανό να είναι υπερβολικά πολύπλοκη και μη χρηστική σε εταιρίες με χαμηλό προφίλ κινδύνου κρίθηκε απαραίτητο να υπάρχει μια ολοκληρωμένη κοινή προσέγγιση, ευαίσθητη στους κινδύνους και βασισμένη πάνω στις σωστές αρχές αξιολόγησης κινδύνων διαθέσιμη γι' αυτές τις εταιρίες που δε θέλουν να δημιουργήσουν τα δικά τους εσωτερικά μοντέλα.

Θέματα Κινδύνου. Η θεώρηση, η αντίληψη αλλά και ειδικότερα ο χειρισμός των κινδύνων που αντιμετωπίζει μια ασφαλιστική επιχείρηση, αποτελεί ένα σημαντικό σημείο διαφοροποίησης μεταξύ Solvency I και Solvency II. Αναλυτικότερα, όσον αφορά στην:

Αποτίμηση κινδύνων. Το Solvency II καλύπτει όλο το φάσμα των κινδύνων ενεργητικού και παθητικού καθώς και τις συσχετίσεις τους. Αντίθετα, το Solvency I περιορίζεται στο παθητικό και σε ένα περιορισμένο φάσμα κινδύνων.

Διασπορά κινδύνων. Κατά την εφαρμογή του Solvency II η παράμετρος της διασποράς λαμβάνεται υπόψη, κάτι που δεν συμβαίνει στο Solvency I.

Πρακτικές μεταφοράς κινδύνου. Όπως και με την παράμετρο της διασποράς, στο Solvency II αναγνωρίζονται πλήρως οι πρακτικές μεταφοράς του κινδύνου. Αντίθετα στο Solvency I αναγνωρίζονται μερικώς.

Επίπεδα ελέγχου Στο Solvency II εμφανίζονται δύο επίπεδα ελέγχου (SCR / MCR), ενώ αντίθετα στο Solvency I μόνο ένα. Επιπρόσθετα, στο Solvency II υπάρχει κλιμάκωση των δυνατοτήτων παρέμβασης του Επόπτη μεταξύ των δύο επιπέδων ελέγχου.

	Solvency II	Solvency I
Αποτίμηση Ενεργητικού	Αγοραία αξία (market value) υπολογιζόμενη σε ενιαία κριτήρια	Αγοραία αξία / Λογιστική αξία (σύμφωνα με την νομοθετικές διατάξεις κάθε χώρας)
Αποτίμηση Παθητικού	Αγοραία αξία (market value) υπολογιζόμενη σε ενιαία κριτήρια	Διαφέρει από χώρα σε χώρα αλλά στις περισσότερες των περιπτώσεων το περιθώριο φερεγγυότητας συμπεριλαμβάνεται στις τεχνικές προβλέψεις
Διαθέσιμο κεφάλαιο	Ολοκληρωμένη προσέγγιση προς τα στοιχεία του Ισολογισμού (Total Balance Sheet Approach) Προσέγγιση σύμφωνα με την ικανότητα της εταιρείας να απορροφά τους κινδύνους	Μερική αναγνώριση βασισμένη στο σχεδιασμό των στοιχείων του Ισολογισμού
Διασπορά κινδύνων	Πλήρως αποδεκτή	Μη αποδεκτή
Μείωση κινδύνων	Πλήρως αποδεκτή	Μερικώς αποδεκτή
Επίπεδο Ελέγχου φερεγγυότητας - εποπτεία	SCR επιθυμητός στόχος MCR κατώτατο όριο Διαβάθμιση της εποπτικής παρέμβασης αναλόγως του επιπέδου φερεγγυότητας μεταξύ MCR και SCR	Ένα επίπεδο ελέγχου σύμφωνα με την εκάστοτε νομοθεσία
Θέματα Ομίλων Εταιρειών	Πλήρης αναγνώριση Ομίλων σε οικονομικό επίπεδο	Μερική αναγνώριση Ομίλων αλλά όχι σε οικονομικό επίπεδο

Πίνακας 7.1: Σύγκριση των Solvency I και Solvency II

Κεφάλαιο 8

Γενικά συμπεράσματα

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά αντιμετωπίζει θετικά την προσπάθεια για την εφαρμογή του Solvency II και την θεωρεί αναγκαία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών εταιριών. Οι ανά την Ευρώπη εποπτικές αρχές είναι επίσης σύμφωνες, δεδομένου ότι η εφαρμογή του Solvency II θα εξασφαλίσει την προστασία των καταναλωτών και θα θέσει ξεκάθαρα νομικά πλαίσια για τη λειτουργία των ίδιων των εποπτικών αρχών.

Το Solvency II θα δώσει στις Ευρωπαϊκές Ασφαλιστικές εταιρίες μια κοινή βάση λειτουργίας όσον αφορά και τον ποιοτικό αλλά και τον ποσοτικό υπολογισμό της φερεγγυότητας τους, ενώ παράλληλα θα τους παρέχει την δυνατότητα αναγνώρισης των δικών τους εσωτερικών μοντέλων διαχείρισης των ασφαλιστικών και χρηματοοικονομικών κινδύνων και των μεθόδων τους για ανακατανομή (μετακύλιση) των κινδύνων αυτών μέσω άλλων μεθόδων (αντασφάλιση – επενδύσεις).

Η ολοκλήρωση και ο καθορισμός του νέου πλαισίου φερεγγυότητας αποτελείται από μια ακολουθία διεργασιών, οι οποίες διενεργούνται στην Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά. Κατά την διάρκεια των καθημερινών αυτών διεργασιών προκύπτουν αξιοσημείωτα ερωτήματα και αυτά οδηγούν σε σημαντικά συμπεράσματα, τα οποία αποτυπώνουν σε μεγάλο βαθμό τη δυναμική του Solvency II και οριοθετούν τις επερχόμενες εξελίξεις. Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται κάποια από αυτά τα βασικά ερωτήματα, καθώς και τα συμπεράσματα στα οποία έχουν καταλήξει οι εμπλεκόμενοι φορείς.

- Ένα νομοθετικό πλαίσιο του τύπου του Solvency II, θα μπορούσε να αποτρέψει τις περιπτώσεις αφερεγγυότητας (ανακλήσεις αδειών)

του παρελθόντος;¹

Το Solvency II, εκτός από το ότι θα εισαγάγει μια ολιστική προσέγγιση στη διαχείριση των κινδύνων, η οποία θα βασίζεται σε τρεις συμπληρωματικούς πυλώνες, θα ακολουθήσει επίσης βασικές αρχές οι οποίες θα συντελέσουν:

1. στην έγκαιρη αξιολόγηση των πραγματικών κινδύνων και στη δημιουργία προφίλ κινδύνου των εταιριών από τις εποπτικές αρχές, γεγονός που θα συντελέσει στη δημιουργία των σωστών κεφαλαιακών απαιτήσεων
2. στην έγκαιρη εποπτική παρέμβαση η οποία θα μπορεί να επέλθει πριν από μια κρίσιμη κατάσταση χάρη των αποτρεπτικών μηχανισμών.

Ωστόσο, κρίνεται αδύνατο το Solvency II να αποτρέψει την πιθανή αφερεγγυότητα στο μέλλον. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι, σκοπός του νέου νομοθετικού πλαισίου δεν είναι η καθιέρωση ενός συστήματος το οποίο θα έχει μηδενικό ρίσκο (zero risk) αφερεγγυότητας, αλλά η καθιέρωση ενός συστήματος που σε γενικές γραμμές θα μειώνει την πιθανότητα κατάρρευσης μιας ασφαλιστικής εταιρίας αξιολογώντας σωστά την πραγματική κατάσταση της εταιρίας αυτής, ενώ παράλληλα θα προσφέρει ένα υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης (level of confidence) για το ότι η ασφαλιστική εταιρία θα είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις κάτω από δυσμενείς συνθήκες.

- **Πόσο αναμένεται να είναι το κόστος του Solvency II για την ασφαλιστική αγορά όσον αφορά την εγκατάσταση και τη δημοσίευση στοιχείων; Το κόστος ανεκτό από όλες τις επιχειρήσεις του κλάδου;**

Το ερώτημα της επιβάρυνσης των εταιριών για την εγκατάσταση και λειτουργία του Solvency II απασχολεί την Ευρωπαϊκή επιτροπή αλλά και τις ανά την Ευρώπη εταιρίες. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα δεν είναι καθόλου απλή και θα βασιστεί πάνω στην τελική μορφή του πλαισίου του Solvency II. Ο CEA πιστεύει ότι η εγκατάσταση του Solvency II θα πρέπει να είναι ανάλογη με το κόστος. Με την δημιουργία μιας Κοινής Προσέγγισης (Standard Approach) για τον υπολογισμό του SCR, η επιτροπή εποπτών Ευρωπαϊκής Ασφάλισης και Επαγγελματικών Συντάξεων (CEIOPS) συμμετέχει ενεργά στη δημιουργία μιας λύσης αποδοτικού κόστους (cost efficient), που θα επιτρέπει στις εται-

¹CEA, Solvency II, Frequently Asked Questions, February 2007

ρίες να είναι σύμμορφες προς τους κανονισμούς του Solvency II χωρίς όμως να χρειάζεται να πραγματοποιήσουν μεγάλες δαπάνες σε συστήματα και διαδικασίες.

- **Τι σημαίνουν όλα αυτά πρακτικά για το πλήθος των εταιριών που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Αγορά σήμερα;**

Τα κεφάλαια που θα πρέπει να υπάρχουν για να χαρακτηρίζονται οι εταιρίες φερέγγυες, θα υπολογίζονται με ένα πιο σύνθετο και δυναμικό τρόπο, ο οποίος θα αντανakλά πλήρως τα “ρίσκα” της επιχείρησης. Ριψοκίνδυνες πολιτικές δεν θα μένουν ατιμώρητες, τουλάχιστον κεφαλαιακά. Επίσης, η εποπτεία θα προσαρμοστεί ώστε να ελέγχει και να παρεμβαίνει με πιο άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο. Οι διοικήσεις των εταιριών, εκτός από την ανάπτυξη του όγκου των διεργασιών και την κερδοφορία, θα ενδιαφέρονται για το κόστος του κεφαλαίου που δεσμεύουν από τους μετόχους και οι επιλογές τους θα γίνονται λαμβάνοντας υπ’ όψιν ένα ακόμα σύνθετο κριτήριο.

Το ασφαλιστικό περιβάλλον θα είναι πιο συγκρίσιμο από ποτέ για ανάπτυξη και επενδύσεις και οι καταναλωτές θα δύνανται να κάνουν πιο εύκολα συγκρίσεις, για να επιλέξουν πού θα ασφαλιστούν. Πιθανόν η ανάπτυξη εργασιών σε εξειδικευμένους κινδύνους να είναι μια εξέλιξη, τουλάχιστον για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι ισολογισμοί των εταιριών θα αποτιμώνται σε αγοραίες τιμές (η αλλαγή επέρχεται κυρίως σε ό, τι αφορά στο παθητικό), με όλα τα συνεπακόλουθα που αυτό σημαίνει. Η ενσωματωμένη αξία της εταιρίας θα αποτιμάται σε λίγα χρόνια από σήμερα με τελείως διαφορετικούς τρόπους.

- **Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του Solvency II για τις ασφαλιστικές εταιρίες;**

Τα βασικά πλεονεκτήματα είναι τα ακόλουθα:

- Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ταυτίζονται με τους πραγματικούς κινδύνους της εταιρίας και με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η βέλτιστη κεφαλαιακή κατανομή(optimum capital allocation).
- Μείωση ή και κατάργηση των περιττών νομικών περιορισμών.
- Ενιαία εφαρμογή του Solvency II σε όλα τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δεδομένων των πιο πάνω πλεονεκτημάτων, το Solvency II θα αναβαθμίσει τον ανταγωνισμό στις Ευρωπαϊκές ασφαλιστικές αγορές. Σε μια έρευνα που διενεργήθηκε από την Ιταλική Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών (ANIA), το 85% των εταιριών που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν ότι το Solvency II είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για νέες καινοτομίες.

- **Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του Solvency II για τους καταναλωτές;**

Το βασικό πλεονέκτημα για τους καταναλωτές (κατόχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων αλλά και δικαιούχους ασφαλιστηρίων συμβολαίων) είναι το επαρκές επίπεδο προστασίας απέναντι σε πιθανή αφερεγγυότητα της εταιρίας με την οποία συνεργάζονται, δεδομένου ότι η εταιρία διασφαλίζει ότι το κεφάλαιο που διατηρεί είναι ανάλογο των κινδύνων που αναλαμβάνει. Ο αυξημένος ανταγωνισμός στις Ευρωπαϊκές ασφαλιστικές αγορές θα επιφέρει μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων σε πιο προσιτές τιμές για τον καταναλωτή, δεδομένου ότι με το Solvency II τα ασφαλιστικά προϊόντα θα κοστολογούνται με τις σωστές τιμές αφού θα γίνεται σωστή και ολοκληρωμένη αξιολόγηση των πιθανών κινδύνων.

Σύμφωνα με τη μελέτη αξιολόγησης επιπτώσεων (Impact Assessment) του CEA, η τάση που διαφαίνεται κλείνει προς τη δημιουργία καινούριων προϊόντων από τις εταιρίες και προς τις αυξημένες ευκαιρίες πώλησης των προϊόντων σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες. Παράλληλα, δε φαίνεται πιθανή η απόσυρση προϊόντων από την ασφαλιστική αγορά λόγω αυξημένων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τη διατήρησή τους. Τέλος, είναι πιθανό οι εταιρίες να αναπροσαρμόσουν τις τιμές τους, το σχεδιασμό και τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τους.

Επίλογος

Ο σκοπός της εργασίας αυτής ήταν η θεωρητική παρουσίαση των βασικών αρχών του νέου συστήματος εποπτείας και φερεγγυότητας, Solvency II. Το σύστημα αυτό θεωρείται μια φιλόδοξη πρωτοβουλία που δίνει την ευκαιρία στην Ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά να εναρμονιστεί και να λειτουργεί σύμφωνα με τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες της σύγχρονης οικονομίας που δέχεται ανελλιπώς τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης.

Ένα σύστημα βασιζόμενο σε υγιείς αρχές οικονομικής αξιολόγησης θα αποκαλύψει την πραγματική χρηματοοικονομική κατάσταση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, αυξάνοντας τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη σε ολόκληρο τον τομέα. Με την εισαγωγή ρυθμιστικών απαιτήσεων με βάση τον κίνδυνο θα εξασφαλιστεί η επίτευξη μιας εύλογης ισορροπίας μεταξύ της υψηλής προστασίας των αντισυμβαλλομένων και του λογικού κόστους για τους ασφαλιστές.

Ειδικότερα, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις θα αντικατοπτρίζουν το ειδικό προφίλ κινδύνου κάθε ασφαλιστικής επιχείρησης. Οι ασφαλιστές που διαχειρίζονται σωστά τους κινδύνους τους – επειδή διαθέτουν αυστηρές πολιτικές, χρησιμοποιούν κατάλληλες τεχνικές μείωσης του κινδύνου, ή διαφοροποιούν τις δραστηριότητές τους – θα ανταμειφθούν και θα τους επιτραπεί να κατέχουν λιγότερα ίδια κεφάλαια. Από την άλλη πλευρά, οι ασφαλιστές με κακή διαχείριση, ή οι ασφαλιστές με μεγαλύτερη τάση να αναλαμβάνουν κινδύνους θα κληθούν να διαθέτουν μεγαλύτερα ίδια κεφάλαια ώστε να είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τις αξιώσεις των αντισυμβαλλομένων σε περίπτωση ζημίας.

Η "Φερεγγυότητα II" θα έχει ως αποτέλεσμα να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην υγιή διαχείριση των κινδύνων και σε αυστηρούς εσωτερικούς ελέγχους. Η ευθύνη για την χρηματοοικονομική ευρωστία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων θα μετατοπιστεί σταθερά στην διοίκησή τους, όπου και ανήκει. Οι ασφαλιστές θα διαθέτουν μεγαλύτερη ελευθερία – δηλ. θα κληθούν να συμμορφώνονται με αρχές υγιούς διοί-

κτησης παρά με αυθαίρετους κανόνες. Οι ρυθμιστικές απαιτήσεις θα ευθυγραμμιστούν με την πρακτική στον κλάδο και οι ασφαλιστές θα ανταμειφθούν για την εισαγωγή συστημάτων διαχείρισης των κινδύνων και των ιδίων κεφαλαίων τους που θα ταιριάζουν καλύτερα στις ανάγκες και στο συνολικό προφίλ του κινδύνου. Σε αντιστάθμισμα, θα υπόκεινται σε ενισχυμένη προληπτική εποπτεία.

Με το νέο καθεστώς θα ενισχυθεί επίσης η διαφάνεια και η καλύτερη ενημέρωση του κοινού. Οι ασφαλιστές που εφαρμόζουν τις βέλτιστες πρακτικές θα ανταμειφθούν περαιτέρω από τους επενδυτές, τους παράγοντες της αγοράς και τους καταναλωτές.

Η νέα αρχιτεκτονική Lamfalussy θα δώσει τη δυνατότητα στο νέο καθεστώς να συγχρονιστεί με τις εξελίξεις της αγοράς και της τεχνολογίας καθώς και την πρόοδο, σε διεθνές επίπεδο, της νομοθεσίας στο λογιστικό και στον ασφαλιστικό τομέα². Μολονότι οι ίδιες υψηλού επιπέδου αρχές θα εφαρμόζονται σε όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τα εκτελεστικά μέτρα θα επιτρέψουν την προσαρμογή των κανόνων, οι οποίοι θα εφαρμόζονται κατ'αναλογία με τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα κάθε ασφαλιστικής επιχείρησης. Τέλος, με την προώθηση της εποπτικής σύγκλισης και της συνεργασίας, θα οδηγήσει επίσης σε περισσότερο εναρμονισμένη αντιμετώπιση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη.

²Η οδηγία solvency II εγκρίθηκε από το Ευρωκοινοβούλιο στις 22 Απριλίου 2009 και αναμένεται η επικύρωσή της στις αρχές του Μαΐου.

Βιβλιογραφία

- [1] Αντωνάκη Μ., *Ιστορική αναδρομή της εξέλιξης της φερεγγυότητας*, Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, 2006
- [2] Ξενάκη Δ., *Φιλοσοφία και πλαίσιο οδηγίας Solvency II*, Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, 2006
- [3] Κωνσταντάς Στ., *Αναγκαίο Οικονομικό Κεφάλαιο Ασφαλιστικών Οργανισμών*, Συνέδριο Ένωσης Αναλογιστών Ελλάδος, 2006
- [4] Χαμπάκη Μ., *Solvency II Το μέλλον στην ασφαλιστική πραγματικότητα*, 2007
- [5] Χαμπάκη Μ., *Solvency II & International Financial Reporting Standards (IFRS)*, Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, 2006
- [6] Στεριώτης Κίμωνας, *Ασφαλιστικές Εταιρείες: εκσυγχρονισμός, ανάπτυξη & επενδύσεις με βάση τα Δ.Λ.Π. & τη solvency II*, Εκδόσεις το Οικονομικόν, 2008
- [7] Ανδρέας Γ. Κουτούπης, *Νομοθετικό πλαίσιο και βέλτιστες πρακτικές Εσωτερικού Ελέγχου σε Ασφαλιστικές Εταιρείες*, Ελληνικό Ινστιτούτο Ασφαλιστικών Σπουδών, Ιανουάριος 2009
- [8] Ιωάννης Χαμπάτσης, *Νέο σύστημα εποπτείας και φερεγγυότητας SOLVENCY II. Εφαρμογή και επιπτώσεις στους ασφαλιστικούς οργανισμούς*, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Τμήμα Στατιστικής, Ιούνιος 2007
- [9] Μαρία Ι. Μαραγκού, *Διερεύνηση Φερεγγυότητας και Βιωσιμότητας Ασφαλιστικών Εταιρειών*, Πανεπιστήμιο Πειραιά, Τμήμα Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης, Ιούνιος 2005

- [10] Ελληνική Ένωση Τραπεζών, *Βασικές γνώσεις ιδιωτικής ασφάλισης*, 2008
- [11] *Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση ζωής, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης, Φερεγγυότητα II COM(2008) 119 τελικό.*
- [12] Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα *“Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης – SOLVENCY II” (2008/C 224/03)*
- [13] Alberto Corinti *Deputy Secretary General, Solvency II Wasa Run-Off seminar Stockholm*, 18 June 2008
- [14] Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, *Πλαίσιο διαβούλευσης σχετικά με το Solvency II – MARKT/2515/06, Frankfurt*, 2006
- [15] CEA, *Solvency II, Briefing Note Diversification and Specialisation*
- [16] CEA, *Solvency II, Briefing Note The Insurance Groups and Solvency II*
- [17] CEA, *Solvency II, Frequently Asked Questions*, February 2007
- [18] CEA, *Solvency II, Understanding the Process*, February 2007
- [19] CEA, *Solvency II, Briefing Note Why it Matters to Consumers*
- [20] Towers Perrin, *Solvency II- Introductory Guide*, June 2006
- [21] Επίσημο site Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος, www.eaee.gr
- [22] Η δικτυακή πύλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, <http://europa.eu/>
- [23] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής – Συνοδευτικό έγγραφο στην Πρόταση οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης – Solvency II, Εκτενής περίληψη της εκτίμησης των επιπτώσεων [COM(2007) 361 τελικό] [SEC(2007) 871]

